

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 10/357 | GODINA XXXIV | CIJENA 10 KN

LISTOPAD 2015.

BLAGO SIROMASIMA DUHOM!

Poštovani čitatelji,

pri kraju smo mjeseca listopada i zakočili smo u jesensko vrijeme s nadom da će i nevolje u svezi s mnoštvom izbjeglica, koje su u prolazu kroz našu domovinu, biti ublažene pametnim i razboritim odlukama svih onih koji su za to odgovorni i svih koji nose najodgovornije službe u društvu. U nadi i želji da će se na pravi način pokušati riješiti krizu na njezinu izvoru, da svi ljudi dostoјno mogu živjeti u svom domu i svojoj domovini, i mi smo imali prigodu prisjetiti se svoje, ne tako davne, prošlosti, ali svjesni da smo pozvani cijeniti i poštovati sebe, svoju vjeru i svoju domovinu. To je jedini način da nas i svi oni koji dolaze i prolaze našom zemljom prepoznaju kao ljude koji su svjesni i svoje prošlosti i svoje sadašnjosti i da smo ljudi koji poštujemo vrijednosti za koje su neki bili spremni položiti svoj život. Ali, mi kršćani nikada ne smijemo ostati bez nade i vjere. Jedino tako možemo biti ohrabrenje i nada i onima koji trpe životne nedaće. Tu nadu i vjeru žele nam probuditi i dani koji obilježavaju početak mjeseca studenog, to su blagdani

Svih svetih i Dušnog dana. Iako ćemo i ovih dana čuti da su ovo "dani mrtvih" ili "mrtvi dani", to Svi sveti sigurno nisu. Za nas su to dani kada se slavi život, ne samo ovaj, već ponajviše život vječni. Upravo nas blagdan Svih svetih hrabri i nadahnjuje da budemo svjesni da biti svet nije ni za koga od nas nedostizno, da nije nemoguće. To je stvarnost koju smo pozvani živjeti već sada. Sada smo pozvani živjeti za pravednost i poštenje, sada smo pozvani graditi mir u sebi i oko sebe, sada smo pozvani živjeti za druge poštjući i prihvataći svoje bližnje po Isusovu primjeru. Tako nas on poziva u Svojim blaženstvima. Zar nije to najbolji zalog za život vječni, zar to ne znači da smo takvim životom već sada na putu svetosti? Stoga ćemo se i s dužnim poštovanjem i zahvalnošću spomenuti na Dušni dan i svih naših pokojnih za koje se nadamo da su i sami zasluzili život vječni. Nastojat ćemo uređiti i okititi grobove svojih pokojnih i treba to tako biti jer kršćani su uvijek, od početka kršćanstva, uređivali i obilježavali grobove svojih pokojnika. Uostalom, i cvijeće i plamen svjeća na grobovima

ponajprije znače našu vjeru u život poslije ovog života. Povrh svega toga ne smijemo zaboraviti spomenuti se svojih pokojnika iskrenom i sabranom molitvom. Pokušajmo u svoj život prenijeti plemenitost i dobrotu, požrtvovnost i ljubav, koju smo i sami od njih mogli doživjeti. To će biti najljepša hvala našim pokojnim za sve što su za nas učinili.

Sve nas to potiče da oplemenimo svoj život dobrim djelima, služenjem i poštovanjem, posebno prema onima s kojima dijelimo dane ovoga života. Bog nam je darovao ovaj život da ga proživimo u zajedništvu s drugim ljudima i da ga živeći po Isusovu primjeru činimo lijepšim i boljim, i sebi i svojim bližnjima. Poštovani čitatelji, Ladonja koju čitate želi prikazom događaja iz naše mjesne Crkve i šire, kao i svojim promišljanjima, doprinijeti boljem duhovnom životu svih vas koji u nas imate povjerenje i koji za nas imate razumijevanja i strpljenja, na čemu vam od srca zahvaljujemo. Bilo nam svima blagoslovljeno vrijeme koje je pred nama.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tiskar/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Svi sveti

Moći bl. Bulešića i u Varaždinskoj biskupiji

Moći bl. Miroslava Bulešića položene su u oltar župne crkve u Vrbnu, u Varaždinskoj biskupiji. Misno slavlje predvodio je varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak. Varaždinski biskup Josip Mrzljak u subotu 10. listopada posvetio je župnu crkvu Presvetog Srca Isusova u Vrbnu u Bednjanskom dekanatu te novi oltar u koji je položio moći bl. Miroslava Bulešića. Na početku misnog slavlja župnik Janko Bunić uputio je riječi dobrodošlice Biskupu te svećenicima i okupljenim vjernicima, a zatim je pročitana povelja posvete crkve. Uz biskupa i domaćeg župnika koncelebrirali su i bivši župnici u Vrbnu Eugen Kropek i Stjepan Vorih te župnik iz Donje Voće Josip Drvoderić. U povelji je navedeno kako je župa Vrbno osnovana 1965. godine, a do tada je bila filijala župe Bednja. Godine 1928., za vrijeme župnika u Bednji Pavla Matice, izabran je Odbor za izgradnju kapele na čelu kojeg je bio Stjepan Hrupečki. Za vrijeme bednjanskog župnika Vladimira Globočnika godine 1935. blagoslovjen je temeljni kamen kapele u Vrbnu. Budući da je građa bila pripremljena, od rujna do 10. studenoga, ova je kapela zazidana do krova. Zatim su tijekom dviju godina izgrađeni strop i krov te je podignut oltar Presvetog Srca Isusova. Dana 9. listopada 1938. godine kapelu je blagoslovio bednjanski župnik Vladimir Globočnik. Biskup je u propovijedi podsjetio kako polaganje moći mučenika u oltar kod posvete crkve svoje korijene ima u početcima kršćanstva. Naime, prvi su se kršćani za vrijeme progona stava za nedjeljne susrete okupljali na grobovima mučenika, svjedoka vjere, kako bi se nadahnjivali na njihovim primjerima. Posveta crkve posebno nas podsjeća na vlastitu pozvanost na svetost i na hod za primjerima svetaca i mučenika, istaknuo je Biskup. Novi oltar i krstionica u župnoj crkvi rad su Ljudevita Minđeka, poznatoga varaždinskog umjetnika, kojem je ovo već 44. izrađeni oltar. Liturgiju posvete crkve glazbeno je popratio varaždinski orguljaš maestro Višeslav Jaklin.(IKA)

KAKO DOSTOJANSTVENO BOLOVATI I UMRIJETI?

Palijativna skrb

Svi sveti! Dušni dan! Bliži se vječnost, zapravo razmišljanje o vječnosti, o prolaznosti svega vidljivoga, a za "one koji žele znati više" i nevidljivoga... osim Boga jedinoga. Jesen ljudskog života izaziva u nama mnoge upitnike. Možda manje nego u prijašnjim vremenima kad smo se pitali "što ima" i "ima li nešto poslije života", odnosno, ima li "života poslije života", a sada više "kako će završiti ovaj život".

Kako se ljudi sve više osamljuju, ovo pitanje postaje tim teže. Osoba sve više shvaća da je sama i da je drugima zanimljiva utoliko ukoliko ima nešto u posjedu mjerljivo izvjesnom količinom novca: bio to sam novac, bile to vrijedne nekretnine, bila to mirovina, a osobito ovđe kod nas u Istri – talijanska mirovina. Osobe shvaćaju da je liječenje skupo i teško dostupno u dovoljnoj mjeri. Tako, gospođa koja je radila u zdravstvu, priča kako je gledala muke čovjeka koji je umirao od raka, kako je vrištalo i zapomagao... danima. Ova osoba sudi Boga koji takvo nešto dopušta i zalaže se da si čovjek sam presudi... Upozoravam je da je to zlo i grijeh... upozoravam da je toj osobi trebalo davati dovoljnu količinu lijeka, onoliku kolika je stvarna njezina potreba: ni više, ni manje... Onda se moja sugovornica sjeti da je u istoj sobi ležala druga osoba koja je bolovala također od raka, ali koja nije ni vrištala, ni stenjala, ni jaukalala, ni klela... ležala je u miru i čak umrla prije "vrištećeg"... Ali, ta je bila član jedne ugledne obitelji! Današnje su obitelji "mini-obitelji" gdje svatko želi biti sam i u svom miru. Ne želi se o drugima brinuti.

Ne želi drugoga čuti. Ne podnosi da se od njega nešto očekuje. I ne želi da se drugi o njemu brinu, da "bude bilo kome na teret". U više slučajeva kad je razlog smrti suicid, čuje se ovo obrazloženje: "Doznao je da boluje od one grde bolesti i odlučio si je oduzeti život da pomogne svojima, da ih rastereti brige, neželjene, mučne njege i materijalnih troškova." Mora li to tako biti? Kad već nema šire obitelji u kojoj bi postojala dobra volja, solidarnost, požrtvovnost i ljubav, pitamo se ima li koje drugo rješenje. Ima li suvremeno društvo, koje je stvorilo ovakve otudene odnose, neko novo odgovarajuće rješenje? Ima, i tako se već radi, ali ne sustavno. No, osim dobre volje, kao da postoji i zla volja, pa se "gaca" na mjestu... i nikako naprijed, naprimjer, da se uredi odgovarajući centar. Izgleda da su se oni koji prave probleme previše nagledali i naslušali jauku pa ih žele udaljiti što dalje tako da, na kraju, uskoro tamo može carevati neljudska tišina... bez jauka i sirena "prve pomoći". Gdje se uklanja jauka novorođenčeta radi udobnosti sustainara, susjeda, kvarta... nastupa mrtvilo, mrtvačka tišina. Gdje se uklanjaju bolesnici radi udobnosti sustainara, susjeda, kvarta... nastaje mrtvilo, mrtvačka, jeziva, besplodna tišina. Tišina u kojoj nema mjesta nikakvim životnim uzbudućenjima, iznenađenjima, kliktajima, uzdasima, jaucima.... gdje je sve izbalansirano za nesmetan protok novca, mjesto je to mrtve smrti, takve smrti gdje nema prozora za nadu. Nema nade u vječni život, a onda nema smisla nikakva patnja, nikakva požrtvovnost, nikakvo suošjećanje... Sve je bez veze. Zato je danas

jako bitno da kad nema obitelji koja bi s ljubavlju i bez žurbe dvorila teškog bolesnika i kad se sama ta obitelj toliko prestraši i izgubi u novonastaloj mučnoj, beznadnoj situaciji, da se oforme timovi palijativne skrbi i odgovarajući hospicij gdje će se bolesnicima pružati stručna medicinska, psihološka, socijalna i duhovna pomoć, a njihovim obiteljima pomoći da mogu dostojanstveno proživljavati bolovanje i smrt svog ukućana. Potrebno je i zato što "redovita medicina" to ne uspijeva izvršiti pa bi, kako često čujem u radijskim emisijama i iz više osobnih svjedočanstava, mnogi bolesnici umrli od gladi i žedi jer im nema nitko vremena davati hranu ili tekućinu, ostave ih na ormariću i tamo stoji dok netaknuto ne odnesu poslije vremena obroka... "Velečasni, moja bi mama davno umrla da ja nisam svaki dan dolazila stavljati joj hranu u usta, da je nisam dolazila svaki dan presvući, oprati joj leđa..." Tim palijativne skrbi ima stalnog svećenika koji je na pomoć bolesnicima (sakramenti, duhovna utjeha) i njihovoj obitelji. Ako smo vjernici, znamo da sakramenti bitno oslobode posljednje trenutke života i samu smrt od grozote koja je inače prati. Kao svećenicima trebalo bi nam biti stalo da su nam vjernici na kraju života utješeni u vjeri, a u tome bi nam bila velika pomoć palijativne skrbi (samom, bolesniku, svećeniku i rodbini). Napokon, ovi bi ljudi pomogli obitelji dostojanstveno odžalovati odlazak svoga člana.

Tada nitko ne bi smatrao da će nekom pomoći ako si oduzme život, niti bi imao te potrebe. Ljubav!

Jesu li svetci ambiciozni ljudi?

Sredinom listopada proglašena su četiri nova svetca Katoličke Crkve: jedan svećenik, jedna časna sestra i, po prvi put u povijesti, jedan bračni par: roditelji svete Tereze od Djeteta Isusa, karmelićanke koja je za svojega života često govorila kako su njeni roditelji sveti ljudi. A sveti su bili jer su u svome životu iznad svega postavili Krista: s ljubavlju su rodili i odgojili svoju djecu, prihvatačujući svaki križ koji je život stavljao na njih. Tijekom homilije na misi kanonizacije, papa Franjo govorio je o nespojivosti ljudskih ambicija i nasljedovanja Krista. Vrijedilo bi to pojasniti kako bismo bolje shvatili što svetce čini svetima te što sve nas prijeći u napretku na putu svetosti. Zašto ambicije, želja za vlašću, moć, prestiž, dominacija čovjeka udaljuju od Krista? Jednostavno, jer Kristov program nije bio 'vladati drugima', već služiti: „Sin Čovječji nije došao da bude služen, već da služi.“ (Marko 10,45) I ta slika, jasna sama po sebi, trebala bi biti osobna iskaznica kršćanina. Međutim, s obzirom na strukturu društva, način života, kršćanin često dođe u priliku zaboraviti koja je srž njegova kršćanskog poziva, poziva na svetost, te prihvati način života i ophođenja s drugim ljudima u kojem ambicija i dominacija preuzmu glavnú riječ.

Zamka ambicije

No, što je to tako loše u ambicioznosti? Nije li ambicija nešto pozitivno što čovjeka potiče da bude bolji, kvalitetniji? Nije, i to treba jasno reći. Postoji razlika između ambicije i aspiracije. Čovjek je ambiciozan kad se vodi ciljevima koji su ispod njegova dostojanstva – npr. materijalizam, želja za dominacijom nad drugima. Zato ljudske ambicije nisu spojive s nasljedovanjem Krista. Između ostalog i zato što čovjek koji slijedi vlastite ambicije, zapravo sebi odabire jedno drugo božanstvo. Umjesto da se klanja Kristu, klanja se samome sebi, svojem ja, svojem egu, koji na kraju paradoksalno postaje – potpuno bezličan. Ambiciozan čovjek, umjesto puta svetosti, odabire put narcisoidnosti usmjerene samo na sebe, svoju vlastitu sliku. U grčkom mitu o Narcisu, mladić se zaljubljen u svoju sliku na kraju utapa u jezeru u kojem je zaljubljeno promatrao svoj odraz. Tako ambicioznost, častohleplje, vlastoljublje, završavaju tragično i bez pravog ploda.

Stremiti iz čista srca

S druge strane postoji pozitivna aspiracija, hrv. stremljenje – ona označava onu želju za napretkom koja se vodi plemenitim ciljevima, a proizlazi iz čiste čovjekove jezgre,

iz čista srca. To je plemenit put – koji odbiru ljudi bez obzira na to jesu li vjernici ili nisu. Za kršćane je put svetosti, put na kojem čovjek pročišćava svoje motivacije, kontemplirajući Kristov lik, trpljenjem i mukom raste te donosi plod u svoje vrijeme. Put je svetih, put svetaca takav. Nisu se vodili svojim egoizmima, ali pritom nisu izgubili sebe: ostali su svoji predavši se Bogu do kraja. Kad razmišljamo o životopisu velikih svetaca, vidimo da ne postoje dva ista svetca, svi su se razvili kao jedinstvene osobe, iako su svi čitali isto evanđelje i kontemplirali istoga Krista. Isto tako, kad razmišljamo o „svim svetima“ koje ovih dana slavimo, onima manje poznatima i samo nama poznatim svetim i dobrim ljudima, vidimo da su bili posebni u svojoj dobroti, jedinstveni u veličini svojega srca, a opet, svi su se napajali na istom izvoru Života i Dobrote. Mnogi od tih velikih i malih svetaca nisu bili ništa posebno po ljudskim kriterijima, nisu možda imali neki poseban talent ili sposobnost. Ništa, osim čista srca otvorenog Božjoj volji. Dopustivši Bogu da djeluje kroz njih, učinili su velika djela, učinili su nešto doista posebno. Jer, kod Boga nema jednoobraznosti i bezličnosti, kod Boga je uvijek sve novo, živo i lijepo.

Za što ćemo glasovati?

Logično bi bilo da se u ovoj predizbornoj kampanji pitamo „za što“ ćemo glasovati, a ne „za koga“. „Za koga ćemo glasovati?“ mogu se pitati građani kada su tabori jasno opredijeljeni, kada je jasno za što se neki tabor ili stranka ili koalicija zalaže, kada je razvidno da riječi imaju nekakvo stvarno utemeljenje. U Hrvatskoj je, međutim, borba za dobivanje glasova toliko prioritetna da zamagljuje ciljeve i programe, tako da je prosječnom građaninu jednostavno nemoguće izabrati opciju koja odgovara njegovim očekivanjima. Stoga je jasno da valja sagledati opću društvenu situaciju i pitati se „za što“, tj. pitati se o onome što je Hrvatskoj danas najpotrebnije, pa sukladno tome vidjeti tko u tom smislu daje najbolja jamstva. Naravno da u tom sagledavanju stanja možemo biti i previše subjektivni, no, zacijelo postoje problemi i područja koja su apsolutno prioritetna u ovom trenutku.

Gospodarski problem

Jedno je prioritetno područje svakako standard građana, nezaposlenost, skromne investicije. Činjenica je da mi još uvijek „živimo na dug“, još se uvijek zadužujemo. Činjenica je da nezaposlenost ne pada, osim ako ćemo opet vjerovati brojkama koje nam se uvijek tijekom turističke sezone nude kao toboznji pad nezaposlenosti, a radi se zapravo o tisućama ljudi koji su ili potražili privremeni posao u turizmu ili su otišli u inozemstvo. Dosad je većina potencijalnih investitora odustala. Što je tomu razlog? Vjerljatno golema i komplikirana administracija, možda i korupcija, možda i kratkovidnost hrvatskih političara. Dakle, glasovat ćemo za onoga tko nudi neka konkretna rješenja kako povećati investicije u Hrvatskoj i stvoriti nova radna mjesta. Međutim, nije dovoljno reći kako će netko to učiniti. Nužno je navesti način, rokove, finansijsku podlogu, usmjerenje. Dosad smo se naslušali praznih obećanja. U ovom je gospodarskom segmentu najmanje važ-

na politička boja kandidata. Glasove zaslužuje onaj tko je spremjan odustati od tzv. strankomanije i u taj proces uključiti ono najbolje i najpametnije što Hrvatska ima, bez obzira na stranačku pripadnost.

Obitelj i demografski oporavak

Drugo, ne manje važno područje, jest zaštita obitelji, braka i briga za demografsko stanje u Hrvatskoj. Naslušali smo se priča o zaštiti prava ovih ili onih, uglavnom zajednica koje ne doprinose demografskom opravku, ali nismo mnogo čuli o tome što ćemo učiniti u promidžbi obitelji kao rasadniku novih života. I župne knjige o novorođenima i umrlima svjedoče o drastičnu opadanju stanovništva u Hrvatskoj. Na ovom glasovanju moramo se pitati: tko daje veća jamstva da će po tom pitanju konačno nešto konkretnoga učiniti? Kako misli pomoći obiteljima s više djece? Ako smo, naprimjer, davali poticaje za sadnju maslina koje mnogi nakon sadnje godinama nisu više ni vidjeli, a kamoli proizveli ulje, a sličnih primjera imamo na raznim stranama, pitamo se kada će nastupiti „investicije“ u tzv. humani kapital, u nove ljude, obitelji i djecu. I ovdje pusta obećanja nisu dovoljna. Obećanja moraju imati svoju „infrastrukturu“. Tek tada zaslužuju glasove građana.

Hrvatsko dostojanstvo

Tko će se konkretno založiti i kada za nekakvo objektivno sagledavanje hrvatske prošlosti i sadašnjosti, za primjereni vrijednovanje temelja hrvatske države, kao što je Domovinski rat, za obranu dostojanstva žrtava položenih u stvaranje demokratske Hrvatske? To prepostavlja stvaranje neovisnih medija, za razliku od većine sadašnjih koji su stranački i svjetonazorski opredijeljeni. Isto vrijedi i za većinu tzv. nevladinih udruga, koje su neovisne samo na papiru. Radi se i o poštenu i odlučnu definiranju odnosa sa susjedima, a ne da nam, kao dosad, svatko kome se to svidi

šeće Hrvatskom i prodaje floskule o genocidnosti ili nam prekraja državne granice. Hrvatska mora dobiti političare kojima će nacionalni interesi biti svetinja, a ne jeftina roba kojom se trguje radi svakojakih kompromisa ili „dobrosusjedskih odnosa“. Jedino takvi političari zaslužuju glasove većine hrvatskih građana.

Odnos s Crkvom

Konačno, zar nije vrijeme da hrvatska politika počne Crkvu smatrati suradnikom u radu za boljitak Hrvatske, a ne adresom na koju se obraća kako bi opravdala vlastite neuspjehe. Za razliku od mnogih novopečenih političara, koji su u politiku ušli iz interesnih razloga, Crkva je od davnina na ovim prostorima bila jamac opstanka hrvatskog naroda. Sjetimo se što je Crkva učinila kako bi Istra bila vraćena matici zemlji. Mnogi se političari u Istri ponašaju kao da ona ne postoji, kao da se radi o nekom novonastalom poduzeću koje danas jest, a sutra već bankrotira. Možda zaboravljaju da, bez djelovanja Crkve, danas ne bi oni odlučivali o sudbini Istre, nego netko drugi, s one strane granice. Hrvatskim se građanima u nekakvim pravilnim razmacima, od strane politike, medija i tzv. nevladinih udruga, sugerira da je Crkva kočničar njihova boljštka te prepreka demokratizaciji Hrvatske. A jedno je sigurno: bez uloge Crkve i njezina zalaganja za očuvanje svih temeljnih vrijednosti na kojima ovaj narod gradi svoj suživot, mnogi bi sadašnji obnašatelji vlasti još uvijek čamili u jednoumlju. Ili je Crkva možda upravo zbog toga za njih i danas ostala suparnik, a ne suradnik?

Uršulinke – zaručnice Ljubavi i duhovne majke (II. DIO)

Uršulinke Hrvatske provincije

Uršulinke djeluju u Hrvatskoj od 1703. godine kada su iz Bratislave stigle u Varaždin. Pod pokroviteljstvom carice Marije Terezije od 1772. godine izgraju zgradu škole u kojoj su se škоловale, i u internatu (konviktu) stanovale djevojke, plemičkog i građanskog podrijetla, kao i one najsironašnije. Tijekom dvaju stoljeća u toj su zgradili sestre uršulinke odškolovale generacije učiteljica za cijelu Hrvatsku i šire. Bila je tu Pučka škola, Opetskovnica, Kombinovana škola, Glavna i Viša djevojačka škola, Građanska škola, Gimnazija i Učiteljska škola te razni tečajevi. U pravilima sestara koje su radile u školi stajalo je: "Škola je iza crkve najsvetiće mjesto. Ona odgaja nježnu dušu djeteta za Boga, Crkvu, domovinu i obitelj. Ona polaže temelj velikoj zajednici čovječanstva, stoga joj valja posvetiti najvrsnije sile, svu snagu i imovinu. Kakva škola, takav narod!" Do 1933. bio je to jedini samostan u Hrvatskoj, a nakon nasilnog oduzimanja školske zgrade 1945. uršulinke se šire po Hrvatskoj. U samostanu se nije prekinula katehizacija, priprema za sakramente, animiranje liturgije. Iz zajednice sestre odlaze danas na okolne župe, redovito u Biškupec i Kućan Marof, a povremeno u Vinicu, Sračinec i Margečan za kateheze za mlade. Od 1998., otako je osnovana Varaždinska biskupija, aktivno su prisutne u Biskupiji i u Katedrali. Na molbu pok. biskupa Marka Culeja, prvog varaždinskog biskupa, uršulinke premještaju čudotvorni kip Majke Milosti u crkvu i time započinje širenje pobožnosti Majci Milosti. Nakon što je 2006. oduzeti dio zgrade враћen u vlasništvo uršulinkama, zgrada je temeljito obnovljena i preuređena u Duhovni centar "Dom sv. Andeleta" u kojem se organiziraju razni susreti za djecu, mlade, ali i za odrasle, s ciljem da svatko u svojim dubinama doživi radoš susreta s Bogom. Godine 2009. otvaraju Dječji vrtić "Sv. Uršula", a 2014. Katoličku osnovnu školu svete Uršule u kojoj rade po pedagoškim smjernicama utemeljiteljice sv. Andeleta koja je bila vrstan pedagog i preteča svoga vremena. Uršulinke je u Zagreb 1933. pozvao nadbiskup dr. Antun Bauer. Želio je da uršulinke tu smjeste svoje redovnice koje se žele posvetiti učiteljskoj službi i tako se, studirajući, što bolje pripreme za apostolat. Sam im je Nadbiskup poklonio

kuću u Vlaškoj 75. Sestre su tražile nove načine kako da nastave djelovati nakon što je 1945. oduzet veći dio prostorija samostana. Preuzele su katehizaciju u Župi sv. Marije i bl. Marka Križevčanina. Nakon što su 1966. vraćene neke prostorije uršulinskom samostanu, na prijedlog Djecezanskog odbora redovnica Nadbiskupije, nadbiskup Franjo Šeper osniva interkongregacijsku gimnaziju "Marianum" za sve redovnike i redovničke kandidatice koje nisu završile srednju školu. Danas u sklopu samostana djeluje uršulinski privatni Dječji vrtić "Sv. Andela Merici". Također je prisutan i rad s roditeljima, čija su djeca u vrtiću, pa se organiziraju molitvene zajednice, biblijska okupljanja... U vrtiću su zaposlene i odgojiteljice laikinje te se i za njih organiziraju duhovne obnove i susreti. Vrata samostana otvorena su i za sve mlade koji žele produbljivati svoj duhovni život uz Božju riječ i molitvu u samostanskoj kapeli "Srca Isusova". Đakovački biskup Stjepan Bauerlein moli uršulinke da dođu u njegovu biskupiju pa su 1957. došle prve uršulinke u Slavonski Brod. Sa sobom su ponijele sliku Gospe brze pomoći na temelju koje je poznata akademika umjetnica prof. Alojzija Ulman napravila kip u terakoti i tako se sve više širila pobožnost Gospo te je i sama župa dvadeset godina kasnije preimenovana i posvećena Gospo. Slavonski je Brod ogromno polje rada: katehizacija u župi, sakristijski poslovi, administrativni župni poslovi, rad s obiteljima prema zamisli francuskog svećenika vlč. Caffarella, tzv. "Ekipe naše Gospe", pripreme za sakramente, širenje pobožnosti Gospo brze pomoći svakog osmog u mjesecu. Vrlo su značaji doprinosi koje su sestre ostvarile u borbi za život, tj. borba protiv pobačaja, različite duhovne obnove vikendima za obitelji.

Rad u osnovnim i srednjim školama

Danas, kao i u ostalim mjestima Hrvatske, uršulinke rade i u osnovnim i srednjim školama predajući vjerouau, a u župi župna kateheza obuhvaća sve uzraste: od predškolskih do odraslih. U župi animiraju Biblijsku grupu za odrasle te sudjeluju u radu tzv. Obiteljskih vjenaca te Karitativnoj grupi. Redovito okupljaju i srednjoškolce odgajajući ih za molitvu i uvode ih u angažirano zalaganje u životu župe. Organiziraju duhovne obnove za djecu,

mlade, obitelji. Angažiraju se u liturgiji, vode pjevačke zborove odraslih, mladih i djece te sudjeluju na "Zlatnoj harfi". Sestre su na raspolaganju svima koji dođu u svetište Gospe brze pomoći, posebno svakog osmog u mjesecu. Deset godina nakon Slavonskog Broda, tj. 1967., otvara se nova postaja u Zenici. To je industrijski grad u srcu Bosne gdje Hrvati žive zajedno s muslimanima i pravoslavnima. To je narod gažen vjekovima, no ponosan i dobrohotan, vrlo privržen Crkvi za koju je lio krv. Kristova im ljubav nalaže da unatoč teškoj prošlosti i nezavidnoj sadašnjosti žive s ostalima pravi ekumenizam i dijalog. Uršulinke je pozvao župnik Sv. Josipa g. Antun Čondrić i one su se rado odazvale. Jasno je da zajednice uršulinki nema bez kapelice, tako je i ovde odmah ureden prostor u kojem će biti trajno prisutan Onaj kojemur uršulinka pripada nepodijeljena srca, Onaj koji je njena jedina ljubav i nada, Onaj do čijih nogu može (i treba) uvijek tražiti utočište. Tu su kapelicu "Gospe brze pomoći" uredili domaći majstori i otvorena je svim ljudima dobre volje bez obzira na dob, nacionalnost ili vjeru. Odmah po dolasku, uršulinke počinju apostolski djelovati u župi, radeći s djecom i obiteljima, sustavnim vjerouauom, savjetom, animiranjem liturgije pjevanjem i svim drugim što je u svezi sa sakristijskim poslom. Polje je rada ogromno; duše su željne Boga. Sestre privlače i oduševljavaju mlade svojom otvorenoscu, radošću, spontanošću i nadave kreativnošću kojom nude vjerske sadržaje. Tu su filmovi, dijamontaže, sviranje, pjevanje, različiti muzikli i scenski prikazi. Kad je 1992. započeo rat u Bosni, sestre su privremeno zatvorile kuću. Vratile su se 1996. i nastavile s apostolatom koji je, zbog promijenjene demografske slike, kvantitativno uvelike smanjen. Sada rade u župi pripremajući djecu za sakramente. Također okupljaju i predškolski uzrast, pa nude različite animacije za djevojčice, djevojke, mlade, vode dječji pjevački zbor, animiraju liturgiju, rade s mladima okupljajući ih na molitvu i zajedničko druženje. Svakako ne izostaje uređenje crkve i oltara.

U Gračanima i Rovinju

Godine 1972. otvaraju dvije kuće: u Gračanima i u Rovinju. Neposredno nakon dolaska u Gračane sestre preuzimaju čuvanje djece i rade u župi. Do 1993. glavna im je djelatnost bila odgoj najmanjih u dječjem

vrtiću, a zatim i župna kateheza te briga za liturgiju i uređenje župne crkve sv. Mihaila. U samostanu se okuplja grupa žena koje produbljuju karizmu sv. Andeleta pod nazivom "Prijateljice sv. Andeleta". Samostan je prilagođen za stanovanje studentica. Iste godine kad se otvarila kuća u Gračanima, dolaze u Rovinj na poziv vlač. Miroslava Milovana koji im daje kuću u kojoj su do tada živjele i djelovale sestre uršulinke iz Slovenije. Apostolski angažman obuhvaća djecu i mlade, te brigu za crkve na području župe. Danas sestre djeluju u župi, a otkako je vjerouauk uveden u školski sustav, i u osnovnim školama. Aktivne su u životu župe i u apostolatu molitve. Sestre su otvorile vrata samostana "Prijateljicama sv. Andeleta", ali isto tako i mladima koji se okupljaju jedanput tjedno na klanjanju ili slavljenju Euharistije u kapeli "Srca Marijina". U novije vrijeme okuplja se još jedna skupina mlađih žena koje se nadahnjuju duhovnošću sv. Andeleta; one su zapravo "Prijateljice sv. Andeleta", ali se nazivaju APRI, što znači otvori, jer nastoje biti otvorene za djelovanje Duha Svetoga i aktivno djelovati u životu župe. Iz Vlaške 75 uršulinke su 1971. krenule na apostolat i preko Save u Novi Zagreb gdje su započele s katehizacijom u Župi sv. Ivana evanđelista u Utrini - Zapruđe. Bilo je to sasvim posebno iskustvo - živa zajednica, ali bez vidljive crkve sa zvonikom. Sav vjerski život odvijao se u stanu u kojem je bilo tjesno kao u "kutiji šibica". No, život je bujao, vjera se širila, Krist se navještao. Kako su potrebe bile sve veće i apostolski angažman tražio povećanje snaga, 1981. sestre su osnivaju zajednicu, a kapelicu posvećuju bl. Mariji od Utjelovljenja Guyart (1599. – 1672.), uršulinku iz Toursa, velikoj misionarki iz 17. stoljeća. Uršulinke iz Utrine odlaze na okolne župe u Dugave, Sloboštinu, Sopot i Zapruđe, a od 1991. i u osnovne škole. Danas djeluju u školama i u župi u Dugavama te Utrinama i Zapruđu. Na župi u Utrinama imaju zajednicu obitelji ZOB koju vode u suradnji sa župnikom. Danas uršulinke možemo susresti u dječjim vratićima, osnovnim i srednjim školama, po župama na katehezama za mlade te na svim susretima za mlade i odrasle po nadbiskupijama i biskupijama.

Po svojim mnogobrojnim kćerima Andela je prisutna na svim kontinentima svijeta

Poput Andeleta, za koju jedan suvremenik piše da je svima propovijedala vjeru u Svevišnjeg Boga, uršulinke su bile poput kvasca unoseći svagdje vjeru, mir, pomirenje, radost, polet te im je uskoro Crkva povjerila vjerouauk u nedjeljnim župnim školama. To je bilo do tada nezamislivo. Sama Majka Andela dobro ih je poučila u vjeri. Od prvih 28 djevica, koje su se nakon

sv. mise i pričesti upisale u knjigu Družbe, broj im se naglo povećavao, tako da je Družba ubrzo preplavila sjevernu Italiju. Članice su se uključile u Andelinu karizmu uprisutnjujući Krista u Crkvu i svijet, vraćajući ljude na prave kršćanske izvore. I biskupi drugih biskupija željeli su u svojim dijecezama imati Andelino djelo. Neki su od njih preuređivali Andelino pravilo prema vlastitim potrebama, posebno sv. Karlo Boromejski u Milanu, te su se tako polako stvarali ogranci nazvani prema mjestu nastanka ili prema utemeljitelju, odnosno glavnom zaštitniku. Krajem 16. st. već se Družba proširila i na dio Papinske države u Provansi, u južnoj Francuskoj. Tako je bio postavljen temelj internacionalnosti. Godine 1604. uršulinke stižu u Pariz. Tu su ih francuski biskupi, slijedom odredbe Tridentskog sabora, da nijedna posvećena osoba ne smije živjeti izvan samostana, uveli u samostane u strogu klauzuru. Novi apostolat sada su im bile škole. Primjer metropole slijedili su svi gradovi u kojima se u Francuskoj našla Družba sv. Uršule. Tako je nastao Red sv. Uršule.

Uršulinka kao drugo ime za odgojiteljicu

Škole su imale učinak da se već u 17. st. naziv uršulinka poistovjećiva s pojmom odgojiteljice. Međutim, u Italiji Družba zadržava svoj originalni oblik posvećenosti u svijetu jer su talijanski biskupi poštivali karizmatsko djelo sv. Andeleta. Prva francuska uršulinka misionarka Marija Guyart-Martin odlazi 1639. među kanadske Indijance da njima i francuskim kolonijama navješće Evangeliye i da im pruži blagodati prosvjete i odgoja. Za Irokeze, Hurone, Montane i Algonkine piše prve gramatike, rječnike i katekizme na njihovim jezicima. Nazivaju je Majkom kanadske Crkve i kanadske nacije. Po njoj je započelo međunarodno misionarsko

djelovanje uršulinki, danas prošireno na više od 40 zemalja svijeta. U Francuskoj se uršulinski samostani šire sve do Francuske revolucije, koja je uništila njih više od 400 i dala Crkvi oko 45 uršulinskih mučenica. Samo se stotinjak samostana obnovilo, ali su progoni pomogli da su se uršulinke, poput prvih proganjeneh kršćana, premjestile i na druge kontinente. U 17. i 18. st. Red sv. Uršule širi se i diljem Europe, a u 19. stoljeću stvaraju se novi snažni ogranci diljem svijeta. Danas na svim kontinentima djeluje 48 ogranaka te je uršulinski red, zajedno sa sekularnim institutima, jedan od najrazgranatijih u Crkvi. Hrvatske uršulinke pripadaju grani Rimske unije koja broji oko 1780 redovnika u 23 provincije. U misijskim zemljama uglavnom djeluje više ogranaka zajedno. Sv. bi Andela rekla: "Insieme" – Zajedno. Novi ogranci nose različita imena. Tu su razne unije, federacije, autonomni samostani. Jedna od zajedničkih značajki svih ogranaka jest već spomenuto snažno misijsko djelovanje: dispanzeri, ubožnice, opismenjavanje, otvaranje škola po udaljenim selima, vođenje pučkih, srednjih i viših škola, tečajeva za higijenu, prehranu djece, za krojenje i šivanje, otvaranje kuharskih i tkalačkih škola za djevojke i žene kako bi bile i financijski samostalne, sudjelovanje u raznim pokretima, kao što su "Pravda i Mir", "Žena i vjera", "Četvrti svijet", "JPIC" – "Pravda-Mir-Cjelovitost Stvorenja", briga za hendikepirane osobe, a nadasve duhovno praćenje i duhovna pomoć.

Adresa naše Provincijalne kuće: Vončinina 1/1, Zagreb.

tel: 01/ 46 74 081, fax: 01/ 46 74 520,
e-mail: ursulinke-provincijalat@zg.t-com.hr.

Provincijalna glavarica: s. Jasna Lukić, OSU (**Priredila:** s. Andreja Dujić, OSU)

„Budite blagi pronositelji Radosne vijesti“

U srijedu 14. listopada obilježen je svečan početak nove akademske godine u pulskom Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“. Inauguralno predavanje održao je vlč. dr. sc. Ivica Raguž, profesor na đakovačkom Katoličkom bogoslovnom fakultetu, a misno slavlje predvodio je mons. dr. sc. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski. Svečanosti su nazočili pulski gradonačelnik Boris Miletić te rektor pulskog Sveučilišta Jurja Dobrile Alfio Barbieri. Gradonačelnik Miletić je istaknuo kako se Pula opredijelila za razvoj Sveučilišta te spomenuo nedavno otvorene novog studentskog doma i restorana. Izrazio je zadovoljstvo što Pula uz ostale visokoškolske ustanove ima i Visoku teološku školu i sjemenište.

Rektor Barbieri se u svom obraćanju prisjetio devedesetih godina kada je mons. Antun Bogetic otvorio to sjemenište, ponukan nedostatkom klera. Rektor je još napomenuo i nove vjetrove koje je to sjemenište donijelo na ove prostore te spomenuo mogućnost uvođenja te

Visoke teološke škole u sklop Sveučilišta. Nakon obraćanja uvaženih gostiju rektor De Angelis kratko je predstavio Sjemenište, naglasivši kako je dosad na toj Visokoj teološkoj školi diplomiralo oko 70 bogoslova. Među njima su već petorica doktori teologije ili filozofije, osmoro ih je steklo titulu magistra, a nekolicina ih se nalazi na poslijediplomskom studiju. Razlog postojanju neokatekumenskih sjemeništa Rektor je pojasnio pročitavši članak 2. Statuta sjemeništa, odobrenog od Svete stolice: „U svrhu nove evangelizacije odgojni proces uključuje izravno i osobno sudjelovanje na Neokatekumenskom putu, koji će biti privilegirano pastoralno sredstvo da bi udaljeni ponovno otkrili dar krštenja, a ateisti bili privedeni k vjeri i njezinu svjedočenju.“ Rektor je istaknuo dva razloga zašto je važna kršćanska inicijacija koju Neokatekumensi put uvodi u biskupiju i u župe. Prvi je razlog sam odgojni proces bogoslova jer u mjeri u kojoj u nama raste krsna milost, slab i umanjuje se snaga grijeha, a u isto vrijeme u osobi, bogoslovu ili svećeniku raste sposobnost vršenja Božje

volje, u celibatu, darivanju i poslušnosti, rekao je Rektor. Kao drugi razlog naveo je „da Neokatekumenski put, tj. kršćanska inicijacija danas postaje temeljno pastoralno sredstvo i odgovor na krizu u kojoj se mnoge župe nalaze. Naime, u Europi se nalazimo pred sekularizacijom i krizom vjere koju vidimo u mnogim našim gradovima, pa tako i u Puli, u našoj biskupiji“, istaknuo je rektor De Angelis. Svečanosti su inauguirane, uz djelatnike pulske Visoke teološke škole, sudjelovali i bogoslovi iz tršćanskog sjemeništa Redemptoris Mater sa svojim formatorima. Nakon uvodnog obraćanja rektora sjemeništa preč. Piergiorgia De Angelisa, svečano je otpjevan himan Veni Creator te je uručena diploma vlč. Marciunu Madeju. Gosta predavača predstavio je vicerektor preč. Nikola Mladineo. Inauguralno predavanje dr. Raguž, održao je na temu teološke misli mons. Françoisa de Salignaca de La Mothe-Fénelona, nadbiskupa biskupije Cambrai, povodom 300. obljetnice njegove smrti. On je detaljno razložio Fenelonovu misao o čistoj ljubavi prema Bogu, prvo je povjesno kontekstua-

lizirajući u doba baroka, koji je u svemu, pa tako i u teološko-filosofskom promišljanju, bio obilježen sviješću o vlastitoj ograničenosti i sviješću o užvišenosti. Tumačeći pojам čiste ljubavi koja podrazumijeva stavljanje Boga u središte svoga života, ali i izrazitu jednostavnost, samoprijegor i disciplinu, predavač je, uz ostalo, izrekao i svojevrstan opis uzorna bogoslova koji bi trebao biti "čvrsta i stabilna ponašanja, jednostavan, ustrajan i krepak, vođen ne sobom nego objavom, te poput vode koja zrcali stablo, ne oslikava sebe nego Boga", citirao je predavač nadbiskupa Fenelona.

Sveta misa u kapeli Sjemeništa

Usljedila je sveta misa u kapeli Sjemeništa koju je biskup Kutleša predvodio u suslavljusu tridesetak svećenika. Biskup je u prigodnoj homiliji dao vrijedne savjete bogoslovima za što uspješnije oblikovanje svoga svećeničkog puta. Potrebno je prije svega, rekao je Biskup, *revnovati*, dati ono najbolje od sebe kako bismo pomogli drugima jer tu smo, podsjetio je, ne radi sebe, nego radi bližnjega. Biskup je zatim podsjetio na pojam patnje, raščlanivši pritom dvije vrste: onu koja dolazi prirodno, tijekom života, poput bolesti, i patnju na koju posebno svećenici mogu naći kada nastoje ostati, unatoč mentalitetu vremena, stupovi i moralne vertikale koji će kao takvi uvijek reći

što je dobro, a što nije. Nadalje, Biskup je podsjetio bogoslove da se nikada ne treba vezivati ni na što svjetovno i ovozemaljsko jer će se tako kad-tad razočarati, potrebno je vezati se samo na Krista i tada se nikada neće razočarati. I na kraju, Biskup je kao najvažnije poručio bogoslovima, budućim svećenicima, kako je najvažnije 'znati opravdati razlog svoje nade', odnosno objasniti što i zašto vjeruju te svojim životnim primjerom donositi drugima Istину koju su spoznali, bez toga njihova teologija neće imati smisla, a spoznati te razloge moguće je samo u osobnom susretu s Kristom, zaključio je mons. Kutleša te ih pozvao neka budu "blagi prenositelji Radosne vijesti".

Započela 10. sezona KMNL "Bl. Miroslav Bulešić"

Usubotu 17. 10. započela je 10. sezona kataličke malonogometne lige Blaženi Miroslav Bulešić. U ligi sudjeluje 8 ekipa s područja pulskih župa. Prva kola odigrana su na terenima Galvanizacije Lovrić u Puli. Nakon odigranih kola održan je sastanak voditelja ekipa i izabrano novo vodstvo lige. Naslov ove godine brani ekipa MNK „Sv. Antun“ iz Pule koja je sudjelovala na završnici svih biskupijskih liga u Vrbovcu. Nakon drugog kola prvi je na tablici MNK „Sv. Antun“ Pula, slijedi ekipa Gospe od Milosti, a zatim redom „Katedrala Pula“, združena ekipa „Sv. Josip“ i „Sv. Lovro“, Frama Pula, „Gospa od Mora“, „Sv. Ivan Krstitelj“ i „Sv. Toma“. Treće i četvrto kolo na rasporedu su 31. listopada.

Kapelica Svetog Križa

MAČIĆI Na kapelici Svetog Križa u Mačićima, 13. rujna 2015. god. slavila se u popodnevним satima sveta misa koju je predvodio veleraspšteni Željko Zec, župnik župe Stari Pazin. Kapelica je izgrađena prije petnaest godina, a posvetio ju je, sada pokojni, predragi fra Zvjezdan Linić.

Velečasni Zec u propovijedi je objasnio slavljenje blagdana Uzvišenja Svetog Križa, naglasio kako je sav kršćanski život isprepleten znakom križa, svaka naša molitva, svaki naš posao, svako kršćansko bogoslužje započinje znakom križa jer otkad je Isus završio na križu svoj život, križ je postao znakom spasenja i otkupljenja. Misno slavlje pratili su pjevači zbora Stari Pazin, a nazočili su mještani obližnjih sela Mačići, Pilati, Šepčići, Bortuli, Jureši, Fakinji, Sarčije, Starog Pazina i mnogi drugi.

Zašto je kapelica izgrađena na raskrižju puteva koji vode prema okolnim selima? Mještani su imali svoju staru kapelicu koju je izgradio naš pokojni prapranono Vice Ladavac iz Krasa 1800. godine na cesti Pazin – Beram. Proširenjem ceste kapelica je bila maknuta i od nje je sačuvan samo križ koji je danas izložen u novoj kapelici. Mještani sela Kras doživjeli su istu sudbinu kao i njihova kapelica, selo je srušeno radi proširenja asfaltne baze, gradnje cesta

i ostalih potreba, a obitelji su preseljene u selo Mačići. Izgradnjom novih kuća i preseljenjem u selo Mačići javila se potreba i želja za izgradnjom nove kapelice. Nova kapelica izgrađena je 2000. godine, prema idejnom projektu arhitektice Tatjane Berthon, kapelicu je gradio Teodor Paulišić, a zemlju je darovao Bino Ladavac iz sela

Mačići. Kapelica je izgledom vrlo slična staroj, mnogi se stariji mještani sigurno i sjećaju jer su, uz znak križa, kraj kapelice najčešće pješačili do Pazina. Misna slavlja održavaju se na kapelici svake godine. (Milena Ladavac)

BLAGOSLOV KAPELICE

MOST PIĆAN U nedjelju 27. rujna 2015. u 15 sati kraj obiteljske kuće Mira i Ljubice Ilić vlč. Antun Kurelović, župnik u Pićnu, blagoslovio je novosagrađenu kapelicu posvećenu SVETOJ OBITELJI po nadahnuću Duha Svetoga. Blagoslovu su nazočili i mnogobrojni mještani Mosta Pićan i okolice Pićna. Obitelj je kapelicu sagradila kao zahvalu Bogu i Nebeskoj Majci. (Miro Ilić)

VESNA NAČINOVIC

„Slavili smo Pashu, prijelaz iz smrti u život, Vesna je prešla Gospodinu.“

Tim je riječima Gabrijel Načinović opisao posljednji ispraćaj svoje voljene supruge Vesne. Bile su to zaista jake riječi vjere i ohrabrenja za sve prisutne. Na Vesnin ispraćaj na porečkom groblju pristigli su mnogi, osim iz Hrvatske pristigli također iz susjednih zemalja: Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Makedonije i Italije kako bi ju ispratili i zajedno s obitelji preporučili Gospodinu za vječnost. Sprovodne obrede i svečanu euharistiju po želji Vesne, uz prisustvo tridesetak svećenika na gradskom groblju u Poreču 19. listopada predvodio je Piergiorgio De Angelis, rektor Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“. Vesna, okružena svojom obitelji i okrijepljena svetim sakramentima na bolesničkoj postelji preminula je u 61. godini života nakon 8 mjeseci borbe s bolešću karcinoma pluća. Zadnje dane ovozemaljskog života, skoro potpuno paralizirana, provela je u pulskom sjemeništu, gdje je zajedno sa svojim suprugom Gabrielom i sinom Filipom godine 2012. stigla kako bi svoj život ponudila služenju sjemeništu te na taj način pridonijela u odgoju i formaciji novih bogoslova.

„Preuzela je čitav niz odgovornosti dnevnog života u sjemeništu. Puna energije vršila je svoju službu bez prigovora i uvijek spremna prihvati se svakog i onog najponiznijeg posla“, tim je riječima Piergiorgio opisao njezino djelovanje u sjemeništu te istaknuo kako je osim tehničkih stvari koje je obavljala bila i dio sjemenišne obitelji živeći svakodnevni ritam molitve Sjemenište. Vidljivo dirnut uputio je također riječi zahvale njoj i cijeloj obitelji za veliki doprinos koji je pružila u svojem poslanju, ali i za njezino svjedočanstvo vjere u posljednjim trenucima njezina života. Izrazima sućuti pridružili su se i naš biskup Dražen Kutleša te beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar čije su riječi pastirske utjehe bile pročitane na kraju obreda. Od ožujka ove godine, njezin suprug Gabriel, kćeri Ester i Tina sa svojim obiteljima te sin Filip, bogoslovi i mnogi drugi koji su je poznavali, zajedno su s njom živjeli put trpljenja i križa kojim je ona odvažno koraćala. Bila je u potpunosti svjesna da je to njezina Kalvarija kroz koju mora proći te je iz te situacije hrabrije druge pozivajući ih da nikada ne sumnjuju u Božju ljubav. Svoju bolest živjela je kao misiju svjesna da u svom trpećem tijelu svjedoči raspetu Božju ljubav svima koji su je poznavali. Bolest je podnosila hrabro, bez mrmljanja i samosažaljenja dok je mo-

lila Gospodina da mu može ostati vjerna do kraja. To se moglo vidjeti u posljednjim trenucima, kada je s vjerom ponavljala: „Kada će Gospodin doći“. Svojom najvećom misijom kao majke smatrala je prenošenje vjere djeci. To je i posvjedočila posljednjim riječima sa bolesničke postelje, kada ih je pozdravila i ohrabrla da služe Bogu, kao što je to ona činila u Crkvi.

Naime, upravo je iskustvo kršćanske inicijacije u neokatekumenskoj zajednici dovelo do ove duboke promjene u njezinu životu. Kako su sami više puta javno svjedočili, Gabrijel i Vesna iako kršteni, nisu imali osobno iskustvo Božje milosti, već su živjeli kao većina ljudi danas tražeći sreću i ostvarenje u materijalnim dobrima. Ovakav način života ubrzo je doveo njihov brak u ozbiljnu kruz. U toj situaciji dok su slušali kateheze u porečkoj župi, čuli su navještaj Božje ljubavi po kojem su se mogli osobno susresti s Isusom Kristom živim i djelujućim u Crkvi. Tako su, ohrabreni i porečkim župnikom pok. vlč. Petrom Pahovićem, započeli hod u vjeru u jednoj od porečkih neokatekumenskih zajednica na kojem je preko Božje Riječi, Sakramenata i iskustva Zajedništva njihov život i brak bio obnovljen iz temelja. Znak ovog „dodira života“ njihov je sin Filip koji je tada rođen. Iz zahvalnosti Bogu na primljenim dobročinstvima godine 2006., osjetivši Božji poziv, ponudili su se na službu Crkvi kao obitelj u poslanju za novu evangelizaciju. Svećanim obredom u Porečkoj bazilici primili su blagoslov

za poslanje u župi Presvetog Srca Isusova u Nišu u Beogradskoj nadbiskupiji. Tom prigodom susreli su biskupa Milovana koji ih je podržao i ohrabrio te šaljivo nadodao „Idete u Niš, ali to sigurno neće biti za niš!“. Tako su na poziv Stanislava Hočevara beogradskog nadbiskupa, Gabrijel, Vesna i Filip ostavili svoj porečki dom i preselili u Srbiju, u grad Niš, gdje su ostali punih šest godina. Pomagali su na razne načine u Župi Niš, u početku za župnikovanja vlč. Drage Žumera iz Pulskog sjemeništa, a kasnije i fra Nike Josića fratra provincije Bosne srebrne. Također su kao katehisti proputovali tisuće kilometara na širem području Srbije navještajući Radosnu vijest u Boru, Zaječaru, Jagodini i Smederevu. Velik broj već zaređenih svećenika iz pulskog Sjemeništa može svjedočiti o trenucima s Vesnom i Gabrijelom iz „itinérancije“, to jest misijske prakse, koju su proveli zajedno s njima, među njima su Nikola Mladineo, Vladimir Brzić, Marijan Lindić, Stefano Cataldi, Filip Celent i drugi. Svi se spominju vjere koju su, unatoč svojim slabostima, pokazali u teškim trenucima materijalne neizvjesnosti, revnosti u navještanju Evangelija i njihova služenja svećenicima, bogoslovima i drugim vjernicima. Ima i mnogo drugih dogodovština i anegdota koje bi se moglo ispričati o tim ponekad veselim, a ponekad i teškim danima, ali nikad bez Božje prisutnosti koja ih je hrabril i vidljivo pratila sve do sada. (Tajništvo Sjemeništa Redemptoris Mater Pula)

Vesna i Davor Terzić, supružnici, zauzeti laici

Pjesnici, tekstopisci, skladatelji, glazbenici...

Vesna Terzić rođena je u Rovinju 1960. Pjesnik je, tekstopisac i skladatelj. Članica je Društva hrvatskih književnika – Istarski ogranak i Matice hrvatske. Piše na žminjskoj čakavici, hrvatskom standardnom i talijanskom jeziku. Preko 12 godina bila je voditeljica književne radionice pri HKD „Franjo Glavinić“ u Rovinju. Objavljivala je od 1994. u časopisu Rovinjski obzori. Na Radio Rovinju uređivala je i vodila kulturno-pjesnički program. Organizator je i voditelj mnogih pjesničkih susreta. Za promicanje kulture i humanitarni rad dobila je više zahvalnica i priznanja.

L: U pripremi je Vaša nova zbirka pjesama, radnog naslova *Dodirnuta svjetlošću*. Je li to nastavak prethodnih dviju zbirki, *Narakamani pensiri* iz 1997. i *Plavetnilo duše* iz 2006., ili nešto drugo?

Upravo ste mi dali odgovor. Prošlo je devet godina od posljednjeg izdanja. Puno se toga izdogađalo. Bogat stvaralački opus. Nakon mnogih hodočašća bila sam Dodirnuta...Lurd, Izrael, Padova, Loretto, Lanciano, Gargano, San Giovanni Rotonda, Irsina, Bari, a posebice putovima hrvatskih blaženika i svetaca od Hrvatske preko Crne gore i BiH, u osam dana 2000 km....

L: Zastupljeni ste u mnogim zbirkama, zbornicima i pjesničkim antologijama?

Ima ih doista puno, a izdvojiti ču samo neke: „Verši na šterni“ Vižinada od 1997. do 2015., Šoljanovi dani, „Histriada“, „Bujština“, „Dragi kamen“ Rakalj, „Marulić“, Pjesnička panorama, „Seljanski susreti“ 1992. – 2012. Rovinjsko Selo, „Rešetarski susreti“, susret pjesnika iz dijaspore i Hrvatske Rešetari (2008. – 2015.). Uvrštena sam i u „Antologia del Premio Internazionale“ 2006., Milano, (Triuggio) gdje osvajam jednu od nagrada.

L: Kao autorica teksta i glazbe pojavljujete se na nosačima zvuka festivala duhovne glazbe?

Plodna suradnja s pjevačicom Patriziom Sfettina Jurman započela je prije deset godina. Od „Krapina festa“, „Marija festa“ Molve, „Uskrsfesta“ Zagreb, a nastavila se s Eleonorom Dobrović na „Tonka festu“ u Ogulinu gdje osvajamo prvu nagradu pjesmom „O Ti plamu ljubavi“. Moje skladbe izvodili su: Siniša Česi i Vis „Prečisto srce“, „Bonofest“ Vukovar, vlč. Ljubo Vuković, Valentina Jurić u Molvama, Bogdan Fabris „Uskrsfest i „Marijafest“, Martina Ferrara „Krapina fest“.

L: Članica ste Društva hrvatskih književnika – Istarski ogranak i Matice hr-

vatske i vrlo ste aktivni pri HKD „Franjo Glavinić“ u Rovinju?

Dugo godina bila sam voditeljica Književne radionice pri HKD-u. Kao plod desetogodišnje suradnje s osam pjesnikinja nastala je zajednička zbirka „Budi moje svjetlo“ gdje sam kao pjesnikinja i suurednica izdanja.

L: Svoje bogato kulturno i duhovno stvaralaštvo nesebično poklanjate i dajete u aktivnostima u Župi sv. Eufemije u Rovinju. Tajnica ste Caritasa Rovinj, župna animatorica, suorganizatorica i voditeljica Koncerta svetoj Eufemiji, članica Franjevačkog svjetovnog reda... Što još i kako na sve stignete? Je li sve to lakše uz supruga Davora?

Gospodin je svakome dao talente, rekao je: „Besplatno ste dobili, besplatno dajte.“

Neizmjerno me veseli humanitarni rad i pomoći nemoćnima. Osim što sam tajnica Caritasa, predsjednica sam i Udruge sv. Vinka Paulskog – Konferencija sv. Eufemije Rovinj. Trenutno brojimo deset aktivnih članica, a prošle smo godine svećano obilježili dvadesetu obljetnicu djelovanja u župi. Kao župni animator djelujem aktivno jedanaest godina. Rad s krizmanicima ispunjava me na poseban način. Važno je povjerenje, a pogotovo između svećenika i laika. Zaista smo imali otvorenu suradnju i podršku od našeg župnika Milana Zgrablića. Naravno da bez pomoći svog supruga ne bih sve to uspjela. Prije bih rekla da se nadopunjujemo, što je važno u jednom braku. Kad surađujete s Bogom, ne postoji nemam vremena. Andelina sam prijateljica i veliku ulogu odigrale su u mom životu časne sestre uršulinke koje djeluju

u našoj župi. U radu s mladima pomogla mi je i karizma svete Andele, njezin način rada koji preko deset godina proučavamo iz njezinih Spisa.

L: I Vaši sinovi, Gracijan i Kristijan, krenuli su stopama roditelja?

Da. Oni su glazbeno nadareni i obrazovani. Gracijan svira gitaru i pjeva s Davorom već dugo godina. Kristian je poznati džezist, klavijaturist, skladatelj. Prije tri godine izdao je svoj prvi nosač zvuka. Dugo godina pratio je poznata imena naše zabavne scene. Tri godine zaredom proglašen je najboljim klavijaturistom u Hrvatskoj – nagrada Status Hrvatske glazbene unije. Priznat je u SAD-u, Europi, a u Indiji za filmsku glazbu Bolivud.

L: Uronjena u dubine nepresušna vrela duhovne poezije „razgovorate“ s Bogom. Što Vama i Vašoj obitelji znači vjera?

Put, Istini i Život, mi vjeru živimo, to je jedno predanje. Svakodnevno osluškivanje uz molitvu po kojoj te Duh Sveti vodi. Odlasci na sv. misu, Euharistiju, susret sa živim Bogom, osluškivanje, učenje, razmatranje, klanjanje, zahvaljivanje, čitanje Biblije i životopisa svetaca. Za mene je to pravi put.

Davor Terzić rođen je u Puli 1956. godine. Profesionalni je glazbenik i kantautor. Pjevač, gitarist i svirač usne harmonike. Godine 1991. u studiju HR-Radio Pule kao autor glazbe, teksta i aranžmana snimio je domoljubnu pjesmu «Sloboda». Objavljena je na kompilaciji «Istra za mir» u izdanju Radio Pule. Slijedi cijeli niz nastupa na koncertima zajedno s velikim brojem istarskih glazbenika. Od 90-ih surađuje s poznatim istarskim pjesnicima i književnicima, Borisom Biletićem, Danielom Načinovićem, Tomislavom Milohanićem.

L: Koliko ste samostalnih autorskih albuma izdali dosad?

Četiri samostalna albuma: DIJELOVI DUŠE (2000. g.), PUT POVRATKA (2005. g.), SVAKI DAN S TOBOM (2009. g.) i najnoviji, nedavno objavljen NISAM VIŠE SAM, u izdanju Croatia recordsa i Cro sacro etkete HKR-a. Na CD-ima se kao aranžeri pojavljuju: sin Kristian Terzić, Olja Dešić, Danijel Damjanović, Denis Budim, Antonio Tkalec. Album Put povratka bio je ujedno i prvi album duhovne glazbe na kojem se nalazio i spot za pjesmu „S Tobom u Tebi“. Na nosačima zvuka nalaze se skladbe s naših festivala duhovne glazbe: „Uskrsfest“ Zagreb, „Krapina fest“, „Marija Fest“ Molve, Frama fest“ Sarajevo, „Tonkafest“ Ogulin.

L: Zajedno sa suprugom Vesnom vrlo ste aktivni u župi, član Župnog vijeća, suradnik raznih duhovnih zbivanja, obnova...?

Zajedno vodimo „Zbor mlađih svete Eufemije“, obnavljamo dječji zbor „Sveti Juraj“. Sa svojih putovanja, duhovnih obnova, koncerata nastojimo nova iskustva prenijeti u našu župu. Potaknuli smo i više godina organizirali neprekidno čitanje Biblije, pjevamo na klanjanjima i duhovnim obnovama u župi. Na razini Biskupije aktivni smo u obiteljskim zajednicama. Često gostujemo u mnogim župama naše biskupije i Hrvatske pjevajući na misama, duhovnim obnovama i koncertima.

L: Suradnik ste, organizator ili suorganizator na mnogim festivalima duhovne glazbe i Susretima mlađih?

Značajna prekretnica u mom obraćenju bio je susret s mladima iz KUMI-ja. Nastupili smo zajedno na mom prvom „Uskrsfestu“ 2002. pjesmom „Hvala“. Nakon toga slijedili su nastupi na svim već navedenim festivalima. Godine 2004. Vesna i ja pokrenuli smo Koncert u čast svete Eufemije. Otad se održava svake prve nedjelje u rujnu na rovinjskom gradskom trgu. U dvanaest godina na koncertu je nastupilo preko pedeset izvođača popularne

duhovne glazbe, zborova, grupa iz Hrvatske i inozemstva. U dva dana, koliko naši izvođači ostaju kod nas, organiziramo im noćenje, druženja, a u nedjelju uoči Koncerta animiraju večernju sv. misu u crkvi sv. Eufemije. Kao jedan od ravnatelja sudjelujem i na festivalu „Stepinčeve note“ u Koprivnici.

L: „Ljubiti pravdu, a mrziti nepravdu, to je moje načelo, a u ljubavi hrvatskoga naroda ne dam se od nikoga natkriliti“, poznate su riječi jednog od najvećih u hrvatskoj povijesti, kardinala Alojzija Stepinca, uklesane na njegov grob u zagrebačkoj katedrali. Njemu u čast skladali ste Misu i Oratorij?

Zanimljivi su Božji putovi. Još prije obraćenja svaki moj dolazak u Zagreb bio je ujedno i odlazak u Katedralu na grob blaženog Alojzija Stepinca. Put je Vesnu i mene 2004. odveo u Koprivnicu u župu koja nosi njegovo ime. Upoznali smo, danas našeg velikog prijatelja, velečasnog Krunoslava Pačalata, njegov osebujan pastoralni rad, bračni vikend, obiteljske zajednice, zajednicu mlađih. Karizma blaženog Alojzija sve me je više zaokupljala tako da su iz godine u godinu nastajale pjesme posvećene njemu. Iz toga su nastali i Misa i Oratorij.

Niknula je i plodna suradnja s vjernicima Župe bl. Alojzija Stepinca u Koprivnici. Zbor „Stepinčeva mladež“ pratio me na mnogim festivalima, s klapom „Stepinac“ nastupao sam nekoliko puta. Uvjeren sam da ćemo zajedničkim nastupom proslaviti i proglašenje svetim našeg blaženika.

L: Sa suprugom Vesnom službeni ste poslužitelji i glazbeni animatori u kući susreta Tabor u Samoboru?

Krajem 2008. naš tadašnji župnik Milan Zgrablić pozvao je fra Zvjezdana Linića da vodi duhovnu obnovu. Glazbenu pratnju povjerio je nama. Već početkom sljedeće godine Pater nas je pozvao u kuću susret Tabor da budemo glazbeni animatori. Od tada pa evo sve do danas kad je pokojnog Patera zamijenio fra Ivan Matić, kao službeni poslužitelji više puta godišnje pjevamo na duhovnim obnovama. Susret i prijateljstvo s fra Zvjezdanom umnogome je usmjerio naš vjernički život. Od 2012. godine članovi smo Franjevačkog svjetovnog reda.

L: Što još ne znamo o Davoru Terziću?

Nema ništa posebnoga. Bog je umnogome bio strpljiv sa mnom. Čekao je da mu se vratim i na radost moje Vesne i moju radost dočekao. Bilo je lutanja i traženja i na pogrešnim mjestima. Bog zna zašto vam dovodi nekoga na životni put. Meni je doveo moju Vesnu s kojom sam podijelio sve, i ono dobro i ono loše. Nismo mi idealni, ali se poštujemo i volimo. Jedan smo drugome poticaj u stvaralaštvu, nikakva konkurenca već suradnici. Darove koje nam je dao nastojimo podijeliti s drugima. Zahvalan Bogu za dar života, za dva naša sina i mnoštvo prijatelja, mogu samo citirati stih iz jedne moje pjesme: „Zahvaljujem za svaki tren života svog.“ Od glazbenog stvaralaštva osvrnuo bih se i na mjuzikl „Svetog Andđeli“ koji sam na tekst sestre uršulinke Bogoljube Cifrek skladao 2003. Izveden je iste godine u Varaždinu prilikom obilježavanja 300. obljetnice dolaska uršulinki u Hrvatsku. U izvedbi Zbora mladih svete Eufemije ponovili smo ga u više navrata, a zabilježen je i videozapisom. Dugo godina radio sam kao radijski urednik i voditelj

a održati ih možemo samo svojim primjerom i životom, ma koliko to bilo „nazadno“. Nacionalni identitet Istre očuvan je prije svega djelovanjem Crkve i njenih svećenika. Pitam se koga bismo to pripojili matici zemlji da nije bilo djelovanja Dobrile, Milanovića...? Statistike pokazuju da smo najrazvijenija regija, a gdje su statistike ovisnosti, pobačaja, samoubojstava? Kako djelovati? U obitelji koja je danas napadana sa svih strana. *Famozna rečenica:* „Zašto da se, sine, ti mučiš kad sam se ja mučio?“ potpuno je pogrešan pristup životu jer nema uspjeha ni sreće bez muke, bez križa. Razgovor, ali ne preko mobitela, Facebooka, maila, već u zajedništvu. *Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas.*

L: Uz zahvalu što ste se odazvali pozivu za ovaj razgovor i prenijeli na ove stranice dio svoga bogatog duhovnoga života, života vjernika i žive Crkve, što biste poručili čitateljima Ladonje?

U ovom užurbanom vremenu, kad smo previše okrenuti materijalnom, poželjno bi bilo okrenuti se jedni drugima. Nedostaju nam ladanje ispred crkve oko kojih su se vjernici nakon mise okupljali. Danas bježimo jedni od drugih, kao da je misa samo moja, Bog samo moj.

U zajedničkoj komunikaciji moramo učiti se strpljivosti, poniznosti, ustrajnosti i sve to činiti u ljubavi. Crpsti snagu iz Euharistije, pročišćavati se u isповijedi, približavati se Bogu preko Marijine Krunice i nadahnuće pronalaziti u našim blaženicima: Merzu, Mariji Petković, Bulešiću i Alojziju Stepincu, jer Bog sve okreće na dobro.

na Radio Rovinju, a posljednjih nekoliko godina izvjestitelj HKR-a za našu biskupiju.

L: Odgovorno roditeljstvo, obitelj kao zajednica muškarca i žene, nacionalni identitet, vjera, vrednote su koje su na kušnji, medijski napadane i prokazivane kao nazadne. Istra, naš drag zavičaj, u naličju priče o „najrazvijenoj županiji“ u tome prednjači pa se lokalni „moćnici“ time i hvale. Kako odgovoriti na to i ozdraviti hrvatsko društvo?

Katolička je vjera oduvijek na kušnji i vjetrometini. Postoje izazovi na koje je danas teško odgovoriti jer oni kojima se obraćate, imaju usta, a nemaju uši. Katoličke su vrednote uvijek iste i nepromjenjive,

TI SI DOBAR! TI SI SVET!

U znaku proslave Svetog Franje

(Pod)Labin je znamenovan likom svetog Franje Asiškog. Danas se taj znamen ukaže u istoimenoj crkvi koja je izgrađena u stilu franjevačke jednostavnosti, zatim u staroj slici svetog Franje nepoznatog majstora na lesoru te u modernom vitraju u rozeti koji prikazuje sv. Franju. Osim toga, ovdje je uvriježen običaj da se na blagdan svetoga Franje moli za blagoslov (početka) nastavne godine te da na kraju te mise bude svečan blagoslov djece. Sve je upravo tako bilo i ove godine. Započelo je predstavljanjem knjige franjevca konventualca Ljudevita Maračića "Samostan svetog Franje u Labinu", koju je uz autora predstavio umirovljeni profesor povijesti iz Labina g. Tullio Vorano. Iz rečenog proizlazi da sadašnja crkva nema ni lokacijski, a ni

slijedno-povijesni izravan nasljedni karakter, nego, zaključujemo, spomenički je nadovezana (imenom sv. Franjo) na nešto što je nekad davno postojalo. Poslije ovakvog lijepog iznenadnog priloga proslavi svetca, slijedila je trodnevница u kojoj su misili i propovijedali naši novi i mladi kolege u Dekanatu, vlc. Josip Peteh (Kršan) i vlc. Jeronim Jokić (Sv. Nedjelja...). Priprava je stvarno "zagrijala" srca jezgre vjerničke mase koja se onda okupila u nedjelju navečer, predslavitelj je bio franjevac konventualac o. Đuro Hontić, uz asistenciju svećenika Josipa Zovića, pavlina o. Krištofa Rodaka te mladih kolega (tada na službi u isповjedaonici). O. Đuro naglasio je kako je Franjo molio, on je govorio Bogu: "Ti si dobar! Ti si svet! Ti si lijep! Ti si milosrđe!" te nam ukazao na novu mogućnost i

nov oblik molitve, da ne bude stalno samo: "Daj, daj" ... i ..."hvala što si MI dao, što si ME uslišio, što si MI pomogao..." Župni je zbor zanosno i razdragano pjevaо. Bila je čast i radost biti tu-dionik ovog svetog slavlјa. Spomenuli smo se i da papa Franjo slavi imendan te smo za nj molili. I za sinodu koja "je jutros počela". Blagoslov djece i čokoladni bomboni pri izlasku iz crkve dodatno su "zasladili" slavlje. (BiB)

OBRED PREMINUĆA SV. FRANJE

U franjevačkom samostanu u Rovinju 3. listopada, svečanom večernjom misom, proslavljen je obred preminuća svetoga Franje. Misno slavlje predvodio je mons. Vilim Grbac, župnik Župe sv. Eufemije u Rovinju, uz koncelebraciju fra Leopolda Mičića. U svojoj se propovijedi mons. Grbac osvrnuo na život i djelo sv. Franje, tog malog asiškog siromaha koji je ispunjen Duhom Svetim živio Evangelje. Na kraju misnog slavlja, u organizaciji Franjevačkog trećeg reda iz Rovinja, izведен je prigodan program. Ispred oltara improvizirana je crkvica i kip preminulog sv. Franje. U polutamnoj crkvi uz svjetlost svijeća pročitan je prigodan tekst o posljednjim trenutcima ovozemaljskog života Svetca.

.....pod svodovima crkve sv. Marije Andeoske razliježe se tihii glas pjesme. Iz Franje je izlazila duša da zakorači u vječne odaje Onoga za kojeg je živio. Franjin glas je umuknuo... njegove usne su se smirile...duša siromaška iz Asiza napustila je svoje smrtno tijelo i smjestila se u krilu Presvetog Trojstva. Dočekala ga je radosna pjesma nebeskih stanovnika..."

Misno slavlje i prigodan program svojim je pjevanjem uveličao zbor iz Boruta pod ravnanjem fra Joba Mikulića. Zajedničko druženje vjernika nastavljeno je u samostanskoj blagovaonici. (Negica S.)

Poruka hrvatskih biskupa za parlamentarne izbore 2015.

Svi su pozvani izaći na izbore i tako osobno preuzeti odgovornost za općedruštveni boljitet i daljnji razvoj demokracije u hrvatskom društvu. Hrvatski biskupi uputili su 19. listopada poruku za predstojeće parlamentarne izbore koju prenosimo u cijelosti:

1. Izbori zastupnika za Hrvatski sabor događaj su koji utječe na našu osobnu, obiteljsku, društveno-političku i gospodarsku stvarnost. Stoga, povodom skorih parlamentarnih izbora, koji su raspisani za 8. studenoga i održavaju se prvi put nakon što je Republika Hrvatska postala punopravna članica Europske unije, mi – katolički biskupi – želimo podijeliti svoja promišljanja s članovima Božjega naroda, ali i s ljudima dobre volje te pozvati sve da izađu na izbore i tako osobno preuzmu odgovornost za općedruštveni boljitet i daljnji razvoj demokracije u hrvatskom društvu.

2. Uvijek se u takvoj prigodi pitamo koga od predloženih kandidata zaokružiti i birati! Već je u Starom zavjetu mudar kralj Salomon istaknuo da "gdje vodstva nema, narod propada." (Izr 11, 14) Mojsiju njegov tast Jitro savjetuje neka "izabere iz svega naroda ljudi valjane, koji se Boga boje, koji su pouzdani i nesebični, i neka ih postavi za predstojnike." (Izl 18, 21) Na tragu toga povijesnoga iskustva zaključujemo da su društvu potrebni predstavnici koji će mu odano služiti. A društvo će moći rasti i napredovati samo ako su njegovi predstojnici (političari) "pouzdani i nesebični" te takvi svojim primjerom i druge potiču na poštenje i čestitost, radišnost i iskrenost. Ništa, naime, ne može toliko nauditi državi koliko nepoštenje i dodvorništvo te himba i licemjerje. Zato papa Franjo veli da se "politička veličina pokazuje kad se u teškim trenutcima držimo visokih načela i mislimo na dugoročno opće dobro." (Laudato si, br. 178.)

3. Istina, parlamentarni izbori održavaju se u vremenu kada se suočavamo s brojnim izazovima gospodarske krize i nezaposlenosti, iseljavanja većega broja mladih i cijelih obitelji, posebice visokoobrazovanih i onih na kojima počiva budućnost svakoga društva i države. Zabrinjava nas i demografska slika naroda koja se očituje u velikom padu nataliteta i porastu stanovništva staračke dobi. Uz to raste i broj siromašnih građana i onih koji

su u dužničkom ropstvu, kao i problemi izbjegličke krize i gospodarske migracije. Unatoč svemu tomu ne smijemo dopuštiti da nas zahvati ravnodušnost i napast malodušja, a posebice dojam i uvjerenje da se ništa ne može učiniti ni promjeniti.

4. Radi donošenja odgovorne i razborite odluke koga zaokružiti na ovim izborima važno je upoznati izborne programe onih koji se kandidiraju. Njihovim izborom daje se mogućnost da oni utječu na naš svakidašnji život u sljedeće četiri godine. Izborni programi pokazuju kako određena politička opcija, ako zadobije povjerenje građana, namjerava upravljati zemljom. Stoga je važno upoznati se s gospodarskim programima i mjerama koje namjeravaju provoditi na kopnu i moru kako bi se izašlo iz gospodarske krize. U tom smislu valja poduprijeti one programe i dati glas onim političarima koji ulijevaju najveće povjerenje da će ispuniti obećanja otvaranja novih radnih mjesta, zaustaviti daljnje socijalno raslojavanje i osiromašenje hrvatskih građana, a osobito iseljavanje mladih ljudi i obitelji iz Hrvatske. Kao vjernici dat ćemo povjerenje onima koji se zauzimaju za zaštitu braka kao zajednice muškarca i žene, koji promiču kulturu života dugoročnom pronatalitetnom politikom, štite i promiču dostojanstvo žene, kao i zaštitu siromašnih i obespravljenih, donošenjem dugoročne agrarne i pomorske politike, štite mnogobrojna obiteljska gospodarstva i omogućuju poljoprivrednicima da se mogu lakše nositi s izazovima zahtjevnoga tržista, kao i poticanjem obrtništva i maloga poduzetništva, dajući mogućnost svima koji svojim znanjem, radom i sredstvima mogu pridonijeti gospodarskom oporavku Hrvatske.

Isto tako, važno je procijeniti namjeravaju li pojedine političke stranke, koalicije ili nezavisne liste provesti daljnju demokratizaciju društva i borbu protiv korupcije, njeguju li kulturu dijaloga i pluralnosti, pravo na vjersku slobodu i slobodan izbor vjerskoga odgoja te pravo na priziv savjesti pred nepravednim građanskim zakonima

koji prisiljavaju ljudi da djeluju protivno vlastitim uvjerenjima u savjeti i zahtjevima moralnoga reda te naučavanja Evandžela. Nije bez značenja vidjeti kako se budući saborski zastupnici namjeravaju zauzimati za uravnotežen razvoj svih hrvatskih regija.

Kao novost ovih parlamentarnih izbora valja pozdraviti uvođenje preferencijalnoga glasa. Građanima se tako daje mogućnost izravno birati zastupnika s izborne liste za kojega su uvjereni da ima snage i sposobnosti suočiti se sa spomenutim izazovima te tražiti najprimjerenija rješenja u promicanju općega dobra. Mogućnost preferencijalnoga glasa pomak je u demokratizaciji našega društva. Neposredno izabran zastupnik ima veću odgovornost prema biračima koji su mu poklonili svoje povjerenje.

5. Budući da je hrvatsko društvo zbog svoje kompleksne prošlosti i nedovoljno proučenih stradanja ideološki duboko podijeljeno, saborski zastupnici ne bi smjeli podleći takvim svrstavanjima. Oni moraju pružiti podršku stručnoj javnosti i omogućiti nesmetano povjesno istraživanje. Samo tako pridonijet će cijelovitoj istini o našoj prošlosti i uspostaviti kulturu dijaloga i nacionalnoga jedinstva. Posebice je važno da saborski zastupnici iznose punu istinu o Domovinskom ratu te njeguju po-

štovanje prema hrvatskim braniteljima i njihovim opravdanim zahtjevima. U duhu zdravoga domoljublja i nacionalnoga identiteta očekuje se da budući saborski zastupnici sprječavaju rasprodaje nacionalnoga bogatstva te provode ekološke standarde u zaštiti mora i prirodnih bogatstava. U provedbi vanjske politike oni će štititi hrvatske nacionalne interese te u svom radu biti prepoznatljivi u međunarodnoj zajednici po svojoj europskoj orientaciji, ali istodobno pridonijeti ostvarivanju političkih i kulturno-povijesnih prava Hrvata koji žive u drugim državama.

6. Na kraju pozivamo sve stranačke i nezavisne kandidate da u predizbornoj kampanji očuvaju osobno dostojanstvo i čast u svojim nastupima. Neka izbjegavaju neprimjerenog postupanja prema političkim suparnicima te na najbolji način očituju svoju prikladnost za obnašanje odgovorne službe zastupnika u Hrvatskom saboru. Očekujemo da svojim nastupima pridonesu povratku povjerenja građana u društvene i političke institucije koje je prilično uzdrmano. Posebice neka tragičnu sudbinu mnogih izbjeglica, koje ovih dana prolaze kroz našu domovinu, ne iskorištavaju u predizborne svrhe. Potičemo sredstva društvenoga priopćavanja neka svoje poslanje ispune visokim standardima profesionalnosti te pruže dostatne i jasne informacije o izbornim programima i kandidatima za budući saziv Hrvatskoga sabora.

7. U duhu crkvenoga i duhovnoga poslanja pozivamo zaređene službenike Crkve da iskoriste predizbornu vrijeme za stvaranje zajedništva među ljudima na evanđeoskim temeljima te zajedno s vjernicima mole za našu domovinu. Neka crkvene prostore čuvaju od bilo kakve predizborne aktivnosti, neka jasno protumače svojim vjernicima da u duhu socijalnoga nauka Crkve imaju moralnu obvezu sudjelovati u političkom životu društva. Stoga, neka pozovu vjernike da, ne odišćući se svoga prava, ispune svoju dužnost te aktivno na izborima odluče o vlastitoj budućnosti i napretku društva i svoje domovine.

Sve preporučujemo zagovoru Marijinu, koju vjekovima nazivamo odvjetnicom našom, kao i zagovoru sv. Josipa, zaštitnika hrvatskoga naroda i Hrvatskoga sabora. Posebice molimo zagovor i pomoć blaženoga Alojzija Stepinca koji je svoju službu i svoj život darovao Crkvi i svomu narodu. Uz njihovu pomoć pozivamo sve neka odgovorno i savjesno pristupe parlamentarnim izborima pa izaberu "valjane, pouzdane i nesebične predstojnike" koji će nas zastupati sljedeće četiri godine. (IKA)

Vlč. Ivan Macinić – zlatomisnički jubilej

BERAM Početak mjeseca listopada, točnije, nedjelja 4. listopada bio je svečan dan za beramsku Župu sv. Martina. Toga dana vlč. Ivan Macinić proslavio je svoj zlatomisnički jubilej – 50 godina misništva. U koncelebraciji sa zlatomisnikom sv. misu slavili su preč. Mladen Matika, župnik u Pazinu, vlč. Mladen Juvenal Milohanić, župnik u Bujama, vlč. Stipan Bošnjak, župnik u Kringi i Muntrilju te vlč. Josip Kalčić, župnik u Sv. Lovreču Pazenatičkom. U prigodnoj homiliji preč. Mladen Matika govorio je o ulozi svećenika te o brojnim izazovima s kojima se svećenik u svojoj službi susreće. Sve okupljene podsjetio je na tolike osobe koje je vlč. Macinić u svojih 50 godina svećeništva krstio, doveo do prve pričesti i sakramenta krizme, vjenčao i, u konačnici, okrijepio sakramentima i otpratio na vječni počinak. Pri kraju svete mise uslijedio je prigodan dio darivanja župnika. Na početku je svoje čestitke izrekao gradonačelnik grada Pazina g. Renato Krulčić koji je slavljeniku uručio Istarsku enciklopediju. Uime biskupije porečke i pulske preč. Mladen Matika čestitao je vlč. Maciniću zlatni jubilej i darovao ga medaljom – tradicionalnim poklonom svećenicima zlatomisnicima. Uime svih župljana vlč. Maciniću obratio se voditelj župnog zbara g. Marijan Gortan koji mu je zahvalio za sve godine predana pastoralnog rada u župi Beram. Kao izraz zahvalnosti župljana uslijedilo je svečano darivanje, a svaki poklon koji je uručen, na simboličan je način predstavlja stanovnike sela beramske župe. Na početku su uručeni buket cvijeća i slavljenička torta, zatim umjetnička slika, ručni sat i, na kraju, pozlaćeni kalež s ugraviranim posvetom kao poseban simbol svećeničke službe. Vlč. Ivan Macinić zahvalio je svim župljanim Berma, a na poseban način svim pojedincima koji su organizirali i pripremili slavlje ne krijući svoju radost te najveću hvalu izrekao sve mogućemu Bogu koji ga je pred više od 50 godina pozvao u svećeničku službu. Nakon svete mise uslijedio je prigodan program kojim su glazbom i pjevanjem zlatomisnički jubilej uljepšali zbor mlađih župe Beram, zatim župni zbor te je na kraju sve okupljene svojim pjevanjem oduševio poznat istarski tenor g. Zoran Tomaić u pratnji gospodina Vladimira Gorupa. (David Gortan)

Pohrana relikvija bl. Bulešića u oltar župne crkve

U nedjelju 18. listopada, u mjestu Gradina, nedaleko Vrsara, mons. dr. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski, predvodio je svećano misno slavlje tijekom kojega su postavljene relikvije Blaženog Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, u glavni oltar crkve sv. Andrije. Blagoslovljena je velika oltarna pala bl. Miroslava Bulešića i freska sv. Romualda i sv. Mihovila arkanđela, rad g. Harija Vidovića. Blagoslovljen je i mali drveni kip sv. Ivana Nepomuka, dar obitelji pok. Johna von Twickela, dobrotvora Župe sv. Andrije. Bila je to ujedno proslava i zahvala Svetom Bogu za obnovu vanjske fasade župne crkve, elektrifikaciju zvona i postavljanje novih klupa u prezbiterij crkve sv. Andrije.

GRADINA Uz Ordinarija, tom su prigodom koncelebrirali župnik domaćin vlč. Lino Zohil, vicepostulator kauze bl. Miroslava Bulešića vlč. Ilija Jakovljević, vicekancelar Biskupije vlč. Vladimir Brizić te nekadašnji župnici Gradine, sadašnji župnik susjedne župe Sv. Lovreč vlč. Josip Kalčić i župnik u Vodnjanu preč. Marijan Jelenić.

Vlč. Zohil je prije početka mise pojasnio višestruke razloge slavlja, spomenuvši osim postavljanja relikvija i oltarne pale i dvije *fresco*-slike te razloge odabira baš tih svetaca: sv. Mihovilu je posvećen drevni benediktinski samostan u obližnjem mjestu Kloštar, a sv. Romuald je osnovao taj samostan u 11. stoljeću i, u tek nekoliko kilometara udaljenom, Limskom kanalu postoji špilja sv. Romualda.

Biskup je u uvodnom obraćanju uputio pozdrav koncelebrantima te podsjetio na važnost postojanja relikvija, slika i kipova koji nas podsjećaju na one stvarnosti koje nadilaze ovaj svijet, a na koje čovjek u rutini svakidašnice može zaboraviti. Blagoslov slika i kipa održan je na početku misnoga slavlja.

Iz Biskupove propovijedi

Govoreći o situaciji gdje apostoli za sebe traže prva mjesta, Biskup je spomenuo kako sv. Marko u svome evanđelju to donosi jer želi naglasiti kako su apostoli bili obični ljudi koje je Isus izabrao kako bi obratio cijeli svijet. „Zato, braće, nemojmo se bojati, možda u životu mnoge stvari mislimo da ne možemo učiniti, ali s Božjom je pomoći moguće“, rekao je. Govoreći o Ivanu i Jakovu o kojima je riječ u ulomku Evanđelja, Biskup je naglasio kako su oni bili vrlo pametni i ambiciozni. Oni razmišljaju ljudskom logikom i nadaju se prestižnim položajima uz ili nakon Isusa. I u Kraljevstvu nebeskom računanju dobiti mjesta uz Isusa. „No“, rekao je biskup, „oni razmišljajući ovozemaljskom logikom, uopće nisu shvatili Isusa. Oni su se nadali postati svojevrsni ministri i imati koristi. Unatoč svemu što je Isus rekao, oni se nisu razočarali, pa iako ga nisu uvijek razumje-

li, ipak su do kraja svoga života ostali uz Njega. Isus učenike ne želi prekoravati, nego im želi ukratko reći da nije došao na ovaj svijet da bude služen nego da služi. Mi smo u povijesti obično oduševljeni velikim osvajačima, a Isus čini suprotno, on je došao služiti. Poput roditelja svojoj djeci Isus daje učenicima ono što im je potrebno, a ne ono što žele, tako Isus odgaja svoje učenike. Vidimo to i po primjeru bl. Miroslava Bulešića, ono što je Isus tražio od učenika jest da svatko od nas na ovome svijetu nosi svoj križ. Isus svojim učenicima ne obećava slavu, moć i bogatstvo, nego križ koji će ih pratiti cijelog života. Zato i mi u Crkvi trebamo navještati taj križ, koji će čovjeka pratiti tijekom cijelog života, i donijeti spasenje. Upravo je i bl. Miroslav Bulešić tijekom cijelog svoga života nastojao to činiti. Htio je biti jedan mal, običan svećenik koji će pomagati svakome čovjeku u svim njegovim zadaćama. I nadasve bio je čovjek koji je bio spremna svima sve oprostiti. Mi, ljudi, obično, kada nas netko uvrijedi, kršćanski oprostimo, ali ipak ne zaboravimo. Nadalje, mi nismo na ovome svijetu da budemo služeni, nego da služimo drugima. Ako je naš Bog tako radio, onda i mi trebamo slijediti njegov primjer“, naglasio je Biskup. „Zato vidimo i blaženog Miroslava, jedno obično dijete koje je Bog izabrao između nas, iz našega kraja, da nam bude upozorenje. Mi često mislimo da su blaženici i svetci ljudi koji su došli s Marsa i kao takvi posebni. Ali ne,

Isus uzima za apostole obične ljudе, no koji se žele staviti u službu Isusa Krista i tako Bog čini s njima velika čudesa, kao i s bl. Miroslavom Bulešićem. Danas stavljamo u ovaj oltar njegove relikvije da se svaki put kada dođete u ovu crkvu pomolite i tražite njegov zagovor. Isto tako, da molite da on bude proglašen svetim jer Crkva za njegovu kanonizaciju traži ne samo ljudski nego i Božji kriterij. Na nama je da se molimo, a hoće li Bog priupustiti čudo, to je do Njega. Kada god vidite ovaj oltar, pomolite se za sebe i svoje bližnje, a jednu molitvu uputite bl. Miroslavu Bulešiću da ga što prije možemo vidjeti svetog. Ono što danas na poseban način možemo zapamtiti jest: ‘Nisam došao da budem služen, nego da služim’, zaključio je Biskup.

Polaganje relikvija

Uslijedio je obred polaganja relikvija. Prije samog početka župnik je ukratko objasnio obred. Biskupovo pismo kojim odobrava postavljanje relikvija u oltar pročitao je vicepostulator vlč. Jakovljević, a nove litanije bl. Miroslavu Bulešiću vicekancelar Biskupije vlč. Brizić.

Župnik je na kraju zahvalio Bogu i svima koji su na bilo koji način doprinijeli, bilo donacijama, materijalom ili radom, u izvođenju svih velikih i malih zahvata na temeljitoj obnovi i uređenju crkve. Na poseban je način pozdravio i zahvalio obitelji pok. Johna von Twickela na čijem se sprovodu, po pokojnikovoj želji, umjesto

cvijeća sakupljalo donacije za uređenje crkve u Gradini. Župnik je ukratko spomenuo i životopis i glavne značajke sv. Ivana Nepomuka, čiji je kip obitelj von Twickel poklonila crkvi, te naglasio kako je to prvi kip tog svetca u jednoj crkvi u Istri.

Predstavnicima Općine i drugim službenim osobama koje su na poseban način doprinijele obnovi darovana je slika Blaženika, replika nove oltarne pale rađena u tehnički otisku na drvu, a i svima ostalima bilo je moguće nabaviti takvu sliku. Zatim se kratko obratio autor slike Hari Vidović. Započevši zahvalom što mu je ukazano povjerenje da ukrasi interijer te crkve, autor je govorio o tehničkim karakteristikama slike, objasnivši i metodologiju rada fresko-slikarstva. Detaljnije je pojasnio vizualne elemente motiva slike sv. Romulada i sv. Mihovila arkandela te ukratko progovorio i o bl. Bulešiću. Posebno je naglasio svoju umjetničku interpretaciju i realizaciju Bulešićeva statusa Blaženika, pojasnivši to upotreboznim znakovitom koloritu u raznim dijelovima slike.

O povijesti župe

U nastavku se kratkim povijesnim izlaganjem o župi i crkvi okupljenima obratio dr. sc. Ivan Milotić, autor nekoliko vrijednih izdanja o povijesti Vrsara i vrsarskog kraja. On je naglasio specifičnost da je taj kraj imao čak tri crkve posvećene sv. Andriji na relativno maloj udaljenosti: crkva sv. Andrije u Gradini, nedavno iz ruševine obnovljena crkva sv. Andrije u Vrsaru i, zapisi bilježe sada nepostojeću, crkvu sv. Andrije u Limskom kanalu. Jedna od apsida u crkvi u Gradini ostatak je najstarije crkve koja je postojala na tome mjestu, a koja datira još iz bizantskog doba, vjerojatno iz 6. stoljeća, naglasio je Milotić. Saznanja o župi potječu iz 17. stoljeća, od kada datira župni arhiv Gradine. To je područje obilježeno s nekoliko svetačkih osoba koje su sada prikazane u toj crkvi i izražavaju svojevrstan svetački kontinuitet koji započinje sa sv. Andrijom i sv. Mihovilom, kao svetcima iz prvih kršćanskih vremena. U srednjem vijeku nastavlja se sa sv. Romuladom koji je ondje došao u 11. stoljeću, osnovao samostan sv. Mihovila i ondje je neko vrijeme živio. Samostan sv. Mihovila stoljećima se uzdržavao od hodočasnika koji su dolazili štovati lik i djelo sv. Romualda, istaknuo je Milotić. Kontinuitet Božjih miljenika završava se suvremenom figurom bl. Bulešića.

Vlč Zohil je na kraju zahvalio Biskupu na predvođenju mise i obreda i na svemu što čini za Crkvu u Istri te mu je u znak zahvalnosti predana košara s plodovima zemlje. Svečanost je završena oferom, čašćenjem moći bl. Bulešića. Nakon mise svi sudionici misnog slavlja bili su pozvani na prigordan domjenak koji su pripravili župljani Gradine.

Obnovljena crkva Majke Božje od Ružarija

U nedjelju 11. listopada u selu Motovunski Novaki nedaleko Motovuna svečano je blagoslovljena obnovljena crkva majke Božje od Ružarija. Obnova te crkve, koja se nalazi neposredno izvan sela, na tek nekoliko stotina metara od župne crkve, bila je životni projekt sina te župe, sada umirovljenog svećenika, vlč. Marina Mikolića.

Procesija predvođena ministrantima i koncelebrantima krenula je iz župne crkve sv. Marine prema obližnjoj crkvi Majke Božje od Ružarija. Misno slavlje predvodio je vlč. Mikolić u suslavlju s mjesnim župnikom vlč. Rudijem Koracom, također rodom iz te župe. Prije misnog slavlja blagoslovljeno je obnovljeno zdanje crkve. U prigodnoj homiliji vlč. Mikolić osvrnuo se na povijest blagdana Gospe od Ružarija i listopadskih pobožnosti. Listopadska pobožnost nastala je kao znak zahvalnosti Majci Božjoj koja je pomogla kršćanskoj mornarici u bitci kod Lepanta u Korintskom zaljevu 1571. godine. Papa Pio V. uputio je, naime, poziv svim vjernicima da mole Gospinu Kruniku za pobjedu kršćana protiv osmanlijske vojske. Spomenuo je kako su u mjestu Motovunski Novaki postojale bratovštine sv. Krunice i bratovština sv. Roka. U toj, sada obnovljenoj crkvi posljednji je put služena sv. misa prije više od pedeset godina, kada je župnik bio pok. vlč. Josip Sinožić, podsjetio je Propovjednik. Govoreći o blagdanu Majke Božje od Ružarija Propovjednik je naglasio kako Crkva poziva vjernike na molitvu Krunice, posebno u teškim vremenima, upravo kao što su i ova naša današnja. Spomenuo je razne krize: političku, duhovnu, imigrantsku te citirao riječi pape Franje kako se u nekim dijelovima svijeta živi gotovo ozračje 3. svjetskog rata; u tim se područjima kršćani prepoznaju upravo po Krunici. Predslavitelj je u nastavku detaljno pojasnio elemente slike Majke Božje od Krunice u toj crkvi, koju je izradio slikar Girolamo Corner, pripadnik Venecijanske škole XIX. stoljeća. Slika prikazuje Bogorodicu s Djetetom, ona pruža krunicu sv. Dominiku, a Dijete sv. Katarini Sijenskoj. Na kraju misnog slavlja, doprinijeli obnovi te crkvice, za koju je svojevremeno, podsjetio je vlč. Mikolić, čak bilo prijedloga da se sruši. Posebno je zahvalio Bogu što

mu je ispunio želju da dočeka dan blagoslova obnovljene crkve, što je bila njegova životna želja i projekt za koji je študio cijeli svoj svećenički staž, od mlade mise 1961. godine. Crkva je, prema povijesnim zapisima, izgrađena 1583., prvotno nešto manja, a kasnije je produžena. Radovi obnove započeli su 2011. godine, ispitivanjem temelja i provjerom konzervatora. Nakon toga su učvršćeni temelji, nanesena je nova žbuka izvana i iznutra, saniran je kamen preslice na pročelju, postavljeni su novi oluci, vrata, prozori, obnovljene i fugirane kamene ploče na podu, uvedena strujna instalacija. Godine 2014. uređena je kamena ploča i stupovi oltara, a oltarna pala koja je restaurirana u Juršićima dobila je i novi drveni okvir. Mjesec dana prije svečanosti blagoslova uređen je okoliš. Na dnu crkve postavljena je spomen-ploča sa zapisom o obnovi. Vlč. Mikolić posebno je pohvalio brojne domaće obrtnike i majstore koji su donirali materijal i svoj rad u raznim fazama obnove, ali i u mnogim su trenutcima kada je bilo potrebno odvojili svoje slobodno vrijeme za potrebne radne akcije kako bi crkva Majke Božje od Ružarija zabilatala u svoj svojoj ljepoti. Novčano je na obnovu crkve utrošeno oko 300 000 kuna, što je podmireno iz, kako je već spomenuto, cjeloživotne uštedevine vlč. Mikolića i jednim dijelom prilozima vjernika, no iznos bi bio i mnogo veći da nije bilo brojnih donacija u materijalu i radu. Vlč. Mikoliću na kraju je uime župne zajednice zahvalio sadašnji župnik Koraca te mu je uručen na dar ručni sat.

TKO ĆE NASELITI NAPUŠTENE I ISELJENE HRVATSKE DOMOVE?

POZIVAM HRVATSKE ISELJENIKE NA POVRATAK!

Za vrijeme nedavnog boravka predsjednice Kolinde Grabar Kitarović u Njemačkoj, kao uvijek kad se nalazi u inozemstvu, posjetila je i brojne Hrvatske zajednice. Tada je za poznati hrvatsko-njemački portal i časopis Fenix – magazin dala intervju sa značajnom porukom:

**„Pozivam hrvatske iseljenike na povratak! Bolju Hrvatsku možemo imati ako se udruže Domovina i iseljeništvo.
Iseljeništvo nam može pomoći.“**

Predsjednica je istaknula kako je pred svima nama velika odgovornost i dužnost izgraditi i razvijati našu domovinu na načelima otvorenosti prema drugima i prema svijetu, u čijem uređenju i upravljanju aktivno sudjelujemo. „U svemu tome vidim veliku ulogu našeg iseljeništva koje svojim znanjem i radnim iskustvom u drugim državama može pridonijeti daljnjoj izgradnji i razvoju naše domovine. Mi, kao država, imamo odgovornost prema našem iseljeništvu. Nastojat ću vratiti dostojanstvo i poštovanje prema našem iseljeništvu, kad je u pitanju njihova želja za povratkom i ulaganjem u Hrvatsku.“ Spomenula je u intervjuu i svoja vlastita iskustva boravka izvan Domovine, kako je važan osjećaj zajedništva među iseljenicima i želja da se pomogne svojoj domovini, ali da ih Hrvatska ne zaboravi. „Onima koji se žele vratiti, treba pomoći u procesu prilagodbe životu u Hrvatskoj. Njihovo znanje i iskustvo posebno su važna za gospodarski oporavak Hrvatske. Hrvatsko iseljeništvo jest Hrvatska i stoga se ne smije zanemariti njihova uloga i doprinos u stvaranju hrvatske države.

Iseljeništvo predstavlja važnu poveznicu Hrvatske sa svijetom, ali i bitnu sastavnicu koja će i dalje nastaviti pridonositi našem nacionalnom razvitku. Iseljeništvo je naš potencijal, i ono kao takvo treba biti prepoznato od svih u Hrvatskoj.“ Naglasila je potrebu da se oslobođimo stege nejasnih, proturječnih, a ponajviše nepotrebnih pravila. Samo tako možemo otvoriti prostor inovacijama i kreativnosti, a prije svega

Moj dolazak među iseljenike, nije vezan uz njihovo stranačko djelovanje. Jednostavno, volim ići među iseljenike, poštujem ih, te ću ih posjećivati uvijek i svugdje kad budem u prilici.

poduzetništvu. Ako se to ne učini žurno, stvorit će se još veća pravna nesigurnost i nepredvidljivost, koje su velika zapreka značajnim domaćim i inozemnim ulagajnjima.

S obzirom na skorašnje izbore istakla je velik problem oko glasovanja i spomenula kako se osobno zalaže za izmjene izbornog sustava koji bi omogućio da svi državlјani u Domovini i iseljeništvu, mogu ostvariti svoje građansko pravo glasa. To je najbolje učiniti putem dopisnog glasovanja s obzirom na velike udaljenosti između birača i premalo biračkih mjesta.

(FENIX – hrvatsko-njemački magazin: iz intervjuja predsjednice Kolinde Grabar Kitarović)

I samo mjesec dana nakon citiranog intervjuja u Fenixu, odgovor na poziv Predsjednice stiže iz najveće organizacije saveza hrvatskih zajednica iz cijelog svijeta, predsjednika Hrvatskog svjetskog kongresa Stjepana Asića iz Australije.

Otvoreno pismo Predsjednici Republike Hrvatske

Poštovana Predsjednica,

želja nam je skrenuti Vam pozornost na nastalu krizu po pitanju izbjeglica koje u ogromnom broju preplavljaju zemlju. Naime, upućuje nas na jedno ključno pitanje s kojim se Hrvatska suočava a to je demografska obnova zemlje.

O tome smo već ranije, 2013. godine, pisali Vašem prethodniku Ivi Josipoviću prigodom jednog javnog skupa u Zagrebu u organizaciji Udruge Nacionalni forum pod naslovom "Demografija – uvjet hrvatske budućnosti". Tada je izražena zabrinutost nad činjenicom da je Republika Hrvatska u demografskom opadanju, mali natalitet i veliki broj, posebice mladih, koji se iseljavaju.

To pitanje demografske obnove Hrvatske, aktualno je i danas kao što je bilo i tada, s istim karakteristikama uz još veću, drastičnu situaciju novodošlih izbjeglica. To nas vodi k tome da promišljamo o činjenici da ukoliko se prazni prostori u Hrvatskoj ne nasele s hrvatskim življem eventualno, bit ćemo prisiljeni, kao što već i jesmo, prihvati strance. Zato još jednom ističemo da je upravo hrvatsko iseljeništvo najbliže gore označenom kriteriju. Hrvatsko iseljeništvo stoji na raspolaganju jednoj novoj i učinkovitoj imigracijskoj politici, "politici

koja se zalaže za povratak hrvatskih pokoљenja rođenih vani i kojima bi Republika Hrvatska trebala pružiti povoljne prilike za povratak i za ulaganje u Republiku Hrvatsku". S ovim ne želimo stvoriti dojam da smo protiv useljavanja u Hrvatsku i drugih narodnosti, upravo obrnuto, i Hrvatska će morati prihvatići svjetsku normu gdje ljudi iz različitih krajeva svijeta dolaze i naseljavaju se u strane zemlje i tu ostvaruju svoju budućnost. Nije to ništa novo. Hrvati spadaju među veće emigrantske zajednice svijeta, koji su uspješno, iz raznih razloga, bilo političkih ili ekonomskih, emigrirali u strane zemlje, od Kanade do Australije. Oni danas predstavljaju, možemo slobodno reći, "drugu Hrvatsku" koja svojim bogatstvom, svojim doprinosima, iz godine u godinu, predstavlja drugu ekonomsku granu ove zemlje. To silno, u mnogo čemu ne iskorišteno blago, stoji Hrvatskoj na raspolaganju, ne samo na ekonomskom nego i demografskom polju. Povoljni porezni popusti privukli bi kapital tih istih Hrvata izvan Republike Hrvatske da ulože u industrijski i tehnološki razvoj zemlje, da se nasele na mnoga zapuštena mjesta koja danas zjape prazna. Umjesto nezakonite migracije imali bi zakonitu!

Bitna okosnica ovakve jedne ulagačke strategije zasnivala bi se na ideji da hrvatski narod ne čine samo stanovnici današnje Republike Hrvatske nego i svi njeni iseljenici i njihovi potomci koji žive vani, hrvatske manjine u europskim zemljama te Hrvati u susjednoj Bosni i Hercegovini. Ponavljamo već u ranijem pismu naglašenu činjenicu "jedan narod razdijeljen širom kugle zemaljske već sama ta prepostavka

skoro udvostručuje demografsku sliku današnje Hrvatske.... Trebalo bi prihvatići činjenicu da Hrvatska treba dati prioritet povratku svojih iseljenika i useljavanju njihovih potomaka jer je njihova integracija najbrža i najjeftinija, a pomaže očuvanju hrvatskog karaktera Hrvatske države."

Demografska obnova Hrvatske treba i ekonomskoj obnovi. U tu svrhu treba ojačati partnerstvo Hrvata izvan Republike Hrvatske i same Hrvatske kao preduvjet sveopćoj integraciji hrvatskoga društva u kontekstu jedne globalne Hrvatske, neovisno o granicama dotočnih država u kojima Hrvati danas žive.

*S poštovanjem,
za Hrvatski svjetski kongres
Stjepan Asić, Predsjednik
Australija, 10. listopada 2015.*

SUSRET S PREDSJEDNICOM ZA ISTARSKE ISELJENIKE

Hrvatska matica iseljenika – podružnica u Puli prestala je djelovati ovog ljeta zbog odlaska dosadašnje voditeljice u mirovinu. Iako je radi „štедnje“ predloženo zatvaranje ove podružnice, raznim je intervencijama ipak obećan nastavak rada za istarske iseljenike upošljavanjem nove osobe tijekom jeseni. Ovo je drugi prekid rada ovog ureda za iseljenike u Istri jer se prvi već dogodio poslije 3. siječnja 2000. godine. Kako ne bi rad ovog ureda ponovno zamro, pisano sam se obratila ravnatelju HMI-a Marinu Knezoviću, predstojnici Državnog ureda za Hrvate izvan RH Dariji Krstićević i novoj predsjednici Kolindi Grabar Kitarović.

vić. Nakon duga čekanja dobila sam poziv predsjednice Kolinde Grabar Kitarović za susret dok je boravila u Puli.

U sručnu susretu s Predsjednicom, nakon iskrene čestitke za odvažnost i plenitost u svojim aktivnostima, posebno sam zahvalila za veliku brigu koju iskazuje za hrvatsko iseljeništvo. Kao višegodišnja voditeljica podružnice HMI-ja u Puli u razgovoru sam, u pisanom i usmenom obliku, predočila sljedeće teme:

1. Informaciju o važnosti podružnica Hrvatske matice iseljenika koje su u sjeni središnjice u Zagrebu, a iseljenicima su bliskije jer su u njihovu zavičaju.

2. Zamolbu za podršku da se u Puli nastavi rad podružnice HMI-ja.

3. Informaciju o proslavi 10. susreta Hrvata u Padovi i obilježavanje 150. obljetnice rođenja sv. Leopolda Mandića.

4. Poziv Predsjednici za nazočnost na ovim proslavama 7. svibnja 2016. godine u Padovi.

5. Prijedlog da se u Republici Hrvatskoj proglaši Dan iseljenika jer smo iseljenička zemlja. Dan iseljenika bio bi prigoda za druženje, ali nadasve za poslovne susrete i zblžavanje domovinske i iseljene Hrvatske (poželjno u ljetnim mjesecima).

6. Podrška za rad Kluba hrvatskih povratnika iz iseljeništva „Krasna zemlja“ Pula, s ciljem pružanja informacija i dobrodošlice svim povratnicima.

Puni dobre volje za zajedništvo i spašanjem domovinske i iseljene Hrvatske, što Predsjednica neprestano ističe, i poboljšavanjem uvjeta povratka i stabilnijim zakonima, otvaramo vrata za demografski i ekonomski rast Hrvatske. (Ana Bedrina)

Blagoslov kapelice u Oprtlju

Zupa Oprtalj u prošlosti je imala oko 30-ak sela i zaseoka. Veća sela imala su svoju crkvicu, a manja kapelicu. I danas svako selo ima svoju odlično uređenu crkvicu i u svakoj se od njih nekoliko puta godišnje slavi sv. misa. Crkvice su u Gradinju (Sv. Ante Pustinjak), u Livadama (Sv. Ivan Apostol), Po crkvama su sv. Silvestra, sv. Jelene, sv. Ivana Krstitelja, sv. Lucije i mjeseta dobila ime. Još su Sv. Leonardo u Vrhima, Sv. Petar u Laganišima, Sv. Ante Padovanski u Jakusima, Sv. Marija od Milosti ispod Oprtalja u kojoj su čuvene freske iz 15. st. i Sv. Rok i Sv. Cecilija na groblju u Oprtlju. Ukupno dvanaest crkvica. Zajedno sa župom Završje oprtaljski župnik ima na brzi više od 20-ak crkvenih objekata. U zaseocima gdje više nema stanovnika kapelice koje se poslije rata nisu urušile same, srušili su lokalni komunisti. U jednom od takvih napuštenih sela gospodin Stipe Beljan nedavno je sagradio ljetnikovac i dao se u obnovu urušene kapelice koja je sada posvećena sv. Antunu Padovanskom. Početkom jeseni kapelicu je blagoslovio biskup Dražen Kutleša, uz domaćeg župnika Antu Jukopilu. Blagoslovu su nazočili i neki susjedni stanovnici i načelnik Općine Aleksander Krt, a gospodin Beljan sa suprugom sve je nazočne počastio obilnim domjenkom. (SD)

Zapreka različitosti vjere i ekumenizam (međureligijski dijalog)

Bračna zajednica, koju čine muškarac i žena, prožeta je raznim svojstvima i karakteristikama koje mogu utjecati, kako pozitivno, tako i negativno na cijelokupan bračni život, pa tako i na vjeru. Danas, kad opet svjedočimo „se-obama naroda“, važno je čuvati i vjerski identitet braka. Crkva stoljećima naglašava, traži, da bračni drugovi ispovijedaju istu vjeru. Svakako da je važno da ta ista vjera bude ispovijedana u istoj Crkvi. Vjera nije samo nešto izvanjsko ili još manje komad papira na kojem piše kad je netko kršten i kojoj vjerskoj zajednici pripada, već vjera prilično ponire u sakramentalnost braka i bračnog života. Stoga je važno govoriti mladima koji se spremaju na brak da pri odabiru bračnog druga imaju na umu i vjerski habitus druge strane. Različiti vjerski pogledi itekako utječu na kvalitetu bračnog života, ali i na cijelokupno društvo. Kod sadašnje „seobe naroda“ određene države počinju jasno govoriti ne samo o kulturnom identitetu jednog naroda već i vjerskom. Vjera oblikuje ne samo osobni habitus pojedinca već i društva. Nisu drugi i drugačiji opasnost za kulturni i vjerski identitet Europe, već je odgovornost na samim Europskim. Svakako da onaj tko dolazi, ako ima izgrađen i vjerski identitet, može utjecati na onog bez identiteta. Danas volimo govoriti o ekumenizmu ili međureligijskom dijalogu, što je dobro, ali svjesni smo da ekumenizam i međureligijski dijalog stoe na klimavim nogama koji zasigurno utječe i na mješovite brakove.

Nije valjana ženidba između krštene i nekrštene osobe

Zakonik kanonskog prava jasno u kan. 1086§1 kaže da nije valjana ženidba između krštene osobe u Katoličkoj Crkvi ili

u nju primljenu te koja nije na formalan način od nje otpala i nekrštene. Ponajprije što to znači da je osoba u Katoličku Crkvu primljena? Govorimo o osobama koje su krštene u istočnim, Pravoslavnim Crkvama, ili u nekoj odijeljenoj zapadnoj crkvenoj zajednici (protestanskoj, anglikanskoj) te su poslije na formalan način primljene u Katoličku Crkvu. Također, one osobe koje su krštene u Katoličkoj Crkvi ili u nju primljene mogu je napustiti ili od nje otpasti. Ne znači da je netko otpao od Katoličke Crkve ako živi nemoralnim životom i bez vjere, ako možda i kaže da mu vjera ništa ne znači. On nije na formalan način otpao od Katoličke Crkve i ako se pokušava oženiti s nekrštenom osobom, za njega postoji zapreka različitosti vjere.

Biblijski govor o zapreci

Zapreka različitosti vjere utemeljena je na Svetom pismu. Imamo u Starom zavjetu tekstove koji odvraćaju člana Izabranog Naroda (Hebreja) da sklapa ženidbu s poganim. Također, u Novom zavjetu nalazimo tekstove koji odvraćaju kršćanina da sklapa ženidbu s poganim. Tekstovi ne govore o nevaljanosti ženidbe, međutim, takve su ženidbe moralno zabranjene božanskim zakonom ako postoji opasnost otpada od vjere. Ovo je zapreka crkvenog prava i od nje se može dobiti oprost od mjerodavne crkvene vlasti. Ona prestaje samo kad se nekrštena osoba krsti, kad primi sakrament krštenja. Oprost od zapreke daje mjesni ordinarij svojim podložnicima (ne kancelar, ekonom, kanonik... osim ako mu je napismeno tu ovlast dao mjesni ordinarij) bez obzira gdje se oni trenutačno nalaze, kao i gdje će sklopiti ženidbu, ali i osobama koje trenutačno borave na njegovu teritoriju ili na njemu žele sklopiti

ženidbu – makar imali boravište ili prebivalište izvan teritorija tog ordinarija (usp. kan. 1078 §1).

Uvjeti za oprost od zapreke

Zakonik kanonskog prava propisuje da se oprost od zapreke može dobiti samo pod određenim uvjetima (usp. kan. 1125 i 1126). Crkva svojim članovima sugerira da ne sklapaju ženidbu s onima koji nisu kršteni. Postoji realna opasnost da katolička stranka, recimo tako, zbog mira u kući otpadane – napusti svoju vjeru kako bi ugodila drugom bračnom drugu ili možda kako bi sačuvala svoj brak te opasnost da djeca ne budu krštena i katolički odgojena. Ta opasnost uvijek postoji kod mješovitih ženidbi. Kan. 1125 traži da katolička strana da izjavu „da je spremna ukloniti pogibelj otpada od vjere“ te da će sve učiniti da djeca budu krštena u Katoličkoj Crkvi i tako odgajana. Od nekrštene se strane ne traži ništa osim da je obaviještena što je obećala katolička strana. O ovim stvarima treba otvoreno govoriti na pripravi za ženidbu te posebno kod ispunjavanja ženidbenog postupka. Ako bi katolička strana odbila dati ovu izjavu i ne bi obećala da će djecu nastojati krstiti i katolički odgajati, tad se ne može dobiti oprost od navedene zapreke. Mišljenja sam da o ovim stvarima treba razgovarati ne samo s katoličkom stranom već i s nekrštenom. Ako bi se ona protivila da katolička stranka nastavi živjeti svoju vjeru te odbija svaku mogućnost da djeca budu krštena u Katoličkoj Crkvi, tada treba katoličku stranku suočiti s ovim činjenicama. Ovdje se ne smije popusti uime bilo kakva ekumenizma ili međureligijskog dijaloga.

Spomen-ploča mons. Boži Milanoviću

U subotu 10. listopada, u mjestu Kringa, u središnjoj Istri, uz prigodnu svečanost, otkrivena je spomen-ploča na rodnoj kući mons. Bože Milanovića (1890. – 1980.), svećenika, hrvatskog domoljuba i političkog stradalnika zaslužnog za sjedinjenje Istre s domovinom Hrvatskom. Program je započeo svečanim koncelebriranim misnim slavljem koje je u križanskoj župnoj crkvi predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan zajedno s trinaest svećenika.

Na početku misnog slavlja župnik vlč. Stipan Bošnjak pozdravio je predvoditelja, svećenike i redovnike, predstavnike DBHZ – Zmajskog stola Pazin, predstavnike mjesne vlasti i sve okupljene. Posebna mi je čast pozdraviti obitelj pokojnog mons. Bože Milanovića u osobi gospodina Stanka Milanovića. Okupili smo se u ovoj crkvi na sv. misi i molimo za pokojnog mons. Božu Milanovića, sjetimo se njegova rođenja i krštenja u ovoj crkvi, sjetimo se njegove 35. obljetnice smrti, kao i 70 godina od izdanja „Čitarke“ za pučkoškolce, istaknuo je župnik. Dopustite mi, nastavio je, da se poslužim riječima mons. Josipa Palvilišića, riječkog nadbiskupa, Milanovićeve bliskog prijatelja i dugogodišnjeg suradnika, koje je izrekao u oproštajnom govoru na pogrebu pokojnog mons. Milanovića:

„Danas smo tu da odamo počast tom čovjeku, dosljednom kršćaninu, katoličkom svećeniku, borcu za narodna prava, rodoljubu koji je s majčinskim osjećajem pratio patnje, skrb i brige obespravljenog naroda, čovjeku koji je mimo svih moćnika svijeta, naučio uzdati se u pobjedu pravde Božje. On je poštivao svaku vlast kad je radila za dobro čovjeka. Ako je itko od dosadašnjih hrvatskih velikana zaslužio ime „Oca Istre“, mislim da ga je Milanović zaslužio u najvećoj mjeri. Istra i naša zemlja danas se opraćaju s jedним od svojih besprije-kornih sinova, autentičnim Hrvatom, autentičnim svećenikom, demokratom i radnikom, koji je do vrha ispunio zadaću što je sv. Pavao ističe za svakoga čestitoga upravitelja, da treba najprije voditi brigu o svojim domaćima.“

Na kraju bih dodao riječi moga pokojnoga djeda koje mi je izrekao pred redenje za svećenika: „Zapamti jedno: tko voli Boga, voli i Domovinu!“ Upravo je to mons. Božo Milanović vrednovao jer je

kao svećenik volio Boga, a kao običan čovjek ljubio je svoju domovinu Hrvatsku i u njoj svoju Istru, zaključio je vlč. Bošnjak svoje obraćanje.

Iz Biskupove propovijedi

Ovo je misa zahvalnica za život i veliko djelo mons. Bože Milanovića, kao i za sve pregaorce koji su velikodušno ugradili sebe, radom i trpljenjem, u opstojnost, održanje, svekoliku dobrobit hrvatskoga naroda u Istri, od biskupa Dobrile do poznatih i nepoznatih narodnjaka, rekao je biskup Milovan između ostalog u homiliji, te nastavio kako je to dan sjećanja na njih i daljnje zrenje i donošenje plodova svega njihova rada. Mons. Boži Milanoviću Bog je podario dug život, čak

90 godina, i mnoge „talente“, život, zdravlje, odgoj, inteligenciju, upornost, hrabrost, razboritost, a on je, možemo reći, te talente razvio i iskoristio te tako svoj život ispunio i učinio ga plodnim: od prvih gimnazijskih mladenačkih zanosa, okupljanja mlađih, do cjeleživotnog svećeničkog pastoralnog, prosvjetnog pa i političkog rada, u tim izuzetno teškim režimima fašizma i komunizma. Mnoga naša sjećanja na mons. Milanovića živa su i nezaboravna, a osobito neke njegove poznate izjave: „Nikada vremena nisu tako teška da bar nešto ne bismo mogli učiniti za narod“; „Nikada ne odustati, nego slijediti – mudro, razborito, i prema pruženim mogućnostima – od borbe, zalaganja pa čak i razboritih rizika“; „Naše zalaganje ide uvijek za: pravdu, jednakopravnost i dostojanstvo.“ Mons. Božo Milanović zalagao se za jednakopravnost našeg hrvatskog naroda i u tom su smislu njegovi naporili bili nastavak nastojanja biskupa Dobrile. „Svi smo mi jednaki pred Bogom, imamo ista prava“, govorio je. Poštovani sudionici ovoga skupa, pozivam sve da damo svoj doprinos u ovom vremenu za mudro, zauzeto i uporno zalaganje za obitelji, za opće dobro, narod i Domovinu, zaključio je biskup Milovan.

Svečanost otkrivanja spomen-ploče

Svečanost otkrivanja spomen-ploče moderirao je dr. sc. Mario Sošić, Zmaj Dvigradski, Pročelnik Zmajskog stola Pazin Družbe „Braća hrvatskoga zmaja“, koji je izrekao i prigodno predavanje „Mons. Božo Milanović, svećenik i narodnjak“. On je posebno istaknuo političko proganjanje koje je Milanović proživio u doba fašističkog režima te njegovu ulogu u procesima međunarodnog priznajanja prijenosa Istre matici zemlji neposredno nakon Drugog svjetskog rata.

U nastavku su se okupljenima obratili Goran Hrvatin, načelnik Općine Tinjan, i Stanko Milanović, sin nečaka mons. Bože Milanovića, koji su zajedno otkrili spomen-ploču. Župni zbor križanske Župe sv. Petra i Pavla ap. otpjevao je državnu himnu pod ravnjanjem Mladenke Fabris. Dr. sc. Nevio Setić, Zmaj od Istre, veliki meštar DBHZ, izlaganjem pod nazivom Družba „Braća hrvatskoga zmaja“ predstavio je tu družbu o kojoj se u javnosti relativno malo zna. U nastavku programa nastupio je rovinjski kantautor Davor Terzić, svojim duhovnim pjesmama, te književnik i pjesnik Tomislav Milohanić prigodnim stihovima „Hrvatska beseda“. Milohanić je započeo kazivanje duhovnom poezijom na standardnom hrvatskom jeziku pjesmom „Ako me pitaš“, a nastavio u dijalektalnom tonu. Prva dijalektalna pjesma domoljubne naravi bila je „Nismo već ščavuni“, iz zbirke domoljubne poezije „Hrvatski križni put, Istarska

molitva za Lipu našu“, objavljene 1992. u kojoj su sudjelovali razni istarski književnici. Uslijedila je još jedna dijalektalna pjesma „Oluja karaguja“ te zaključno „Če li ne li glagoljaš“ u kojoj se književnik svojim osebujnim stilom prisjetio slavne povijesti ovih krajeva i glagoljaške spomeničke baštine koja o tome svjedoči. Svečanost je zaključena istarskom himnom „Krasna zemljo“.

Tekst na postavljenoj spomen-ploči glasi: „Uz 125. obljetnicu rođenja, 35. obljetnicu smrti i 70. obljetnicu Milanovićeve Prve čitanke za hrvatske osnovne škole u Istri. Ploču postavise župa Kringa i Družba „Braća hrvatskoga zmaja.“ U Organizacijskom povjerenstvu svečanosti bili su: Vinko Pinezić, Željko Mrak, Mario Sošić, vlc. Stipan Bošnjak, Stanko Milanović, Vlado Ivetić, Goran Hrvatin i Mladenka Fabris. Svečanost su zajedno organizirali župa Kringa i Družba „Braća hrvatskoga zmaja“.

Dr. sc. Mario Sošić, Pročelnik Zmajskog stola Pazin Družbe „Braća Hrvatskoga zmaja“ o postavljanju ploče

Gospodine Sošić, vaša «Družba braće hrvatskog zmaja», kojoj ste Vi na čelu u Istri, pomogla je realizirati projekt podizanja spomen ploče mons. Boži Milanoviću, na rodnoj kući u Kringi. Koji je razlog tomu?

Razlog leži u svrsi i ciljevima Družbe, posebno našeg Zmajskog stola u Pazinu. A to su, valorizacija hrvatske nacionalne, kulturne i identitetske, pa tako i katoličke baštine, svugdje tamo gdje je ona zaboravljena, neotkrivena, prešućena ili krivo interpretirana. To se odnosi na materijalne, ali i na nematerijalne vrijednosti. Mons. B. Milanović jeste velika vrijednosna osobnost Istre, djelatna u Istri i Trstu u razdoblju od I. svjetskog rata do kraja osamdesetih godina. Općenito uzevši nije. Za njega se zna u Istri, a i u domoljubnoj Hrvatskoj. No, mislim da se u toj javnoj valorizaciji njegovih pozitivnih djela i zasluga preskače par njegovih temeljnih značenjskih određenja. Prvo je stožerno određenje, da su Istrani koji govore materinskim hrvatskim jezikom, Hrvati. I ništa drugo. Pa nije on 1945. godine, da bi Saveznicima dokazao hrvatsko-slovenski karakter Istre, sakuplja podatke iz istarskih župnih matica ne o broju Istrijana ili Jugoslavena ili Potalijančenih, nego o broju Hrvata, odnosno Slovenaca. To je nažalost u jakoj opreci prema današnjim «smušenim» istarskim društvenim i političkim tendencijama za brisanjem hrvatskog identiteta Istre. Pa nas se na tragu te politike, ranije jugoslavenziralo, a danas bi nas se željelo prevesti u nekakvu bezličnu zavičajno-istrijansku i multikulturalnu masu. (L)

“Kapi radosti”

I ove je godine blagdan sv. Mihovila u Žminju proslavljen tradicionalno svečano. Koncelebriralo je dvadeset svećenika, uobičajeno su se okupili svi svećenici rodom iz te župe, susjedni župnici te gosti. Ove je godine prema ustaljenom redoslijedu misno slavlje predvodio vlc. Željko Zec, župnik župe sv. Jurja na Starom Pazinu. Na misi su, uz brojne župljane, nazočili i predstavnici općinskih vlasti, a obzirom da je sv. Mihovil zaštitnik policije, nazočili su i načelnici policijskih postaja iz Rovinja i Pazina.

Nakon mise vlc. mr. Ilija Jakovljević predstavio je novu knjigu preč. Marijana Jelenića, vodnjanskog župnika. U knjizi pod naslovom "Kapi radosti", svojim prepoznatljivim, britkim izričajnim stilom autor je anegdotalno zapisao pojedina sjećanja iz svog dugogodišnjeg pastoralnog rada. Okupljenima se na kraju obratio i sam autor, ističući vrijednosti svoje knjige.

Vjernici, vrijeme je, probudimo se!

Od mnoštva Isusovih prispodoba koje je rabio u svom govoru i koje su zabilježene u Evandželju, od ranih godina zapamtih onu: »O mudrim i ludim djevcama, koje čekaše noću svog zaručnika. Pa ga one budne s pripravnim uljaricama, kad naide, dočekaše i vidješe, dok ga one usnule i s praznim uljaricama, lude djevice, ne vidješe i propustiše dobru priliku.» U vjerničkom značenju znamo da je zaručnik Krist, a djevice smo mi ljudi. Ali, o tome nećemo razmatrati. Taj ćemo govor i pouku staviti u naš društveni kontekst. Zaručnik je zapravo jedna dobra društvena, politička, Šansa ili Prilika, da se neko stanje promijeni u za nas vjernike, želenjem boljem smjeru. Kad imamo mogućnost dolaska do dobre prilike, recimo na izborima, valja nam se ponašati poput pametnih, a ne «ludih», djevica na način da tu dobri priliku za nas i realiziramo.

Vjernička prilika

Mi vjernici, poglavito onaj nemali broj koji je tijesno povezan s Katoličkom Crkvom, uz njene svećenike, uz karitativan rad, uz razne njene pastoralne aktivnosti, kao što su crkveno pjevanje, vjerouačne grupe, hodočasničke i molitvene skupine, itd., imamo razloga željeti da nam društveno, dakle, i političko, okruženje bude prijateljsko i tolerantno, kako bismo mogli, u miru i uz razumijevanje sredine, djelovati prema našim željama i potrebama. Nama se ni u kojem slučaju ne sviđa rasprava, ili politika, koja ide u smjeru ukidanja vjerouauka u školama, koja bi nama vjernicima nametnula poseban vjerničko-crkveni porez, koja bi nam djecu odgajala u protuprirodnjoj i protubožjoj ideologiji, koja bi destruirala instituciju braka i obitelji, koja bi revizijom državno-crkvenog ugovora htjela zapravo materijalno uništiti sav teško izgrađen, i

nama potreban, sustav crkvenih institucija i crkvenih djelatnosti. Mi smo takav isti, za nas nepravedan i nasilan, sustav dobro upoznali za vrijeme duge komunističke vladavine. Ne vratio se! Zato, ako smo imalo budni, izabrat ćemo Priliku, politiku, koja nama vjernicima osigurava naša prava i omogućava da se naše društvo kreće Božjim, a ne protubožjim smjerom.

Hrvatska prilika

Katolička i vjernička zajednica u našoj Domovini, kojoj pripadamo, sastavljena je od mnogih narodnih skupina, ali su Hrvati njen temeljni nacionalni ambijent. I zato nas treba, i kao vjernike, itekako zanimati odnos političke vlasti prema Domovini i njenim svekolikim povijesnim, kulturnim, suverenitskim, gospodarskim i drugim vrijednostima. Devastacija tih vrijednosti ili promicanje i nametanje nekih drugih, nama protivnih i štetnih, vrijednosti, u formi modernizma, multikultura, regionalizma, liberalizma, itd., suštinski bi nas odveli u kaotično i konfliktno stanje, gdje više ne bismo bili «svoji na svome» i gdje bismo, i kao narod i kao katolički vjernici, postali tek objekti tuđeg, a ne subjekti vlastitog stila i načina života i razvoja. Kao narod i država, osobito pogrešnom politikom i neradom ove vlade, kako bilježi brojke, gotovo smo se dvostruku više zadužili od ranijeg iznosa. To nas je dovelo u jedno od najvećih ropstava – dužničko ropstvo. Ako smo imalo budni, zar ćemo odabrati nastavak takve politike i takvog načina gospodarenja državom?

Istarska prilika

U našem se istarskom zavičaju, i kao vjernici, imamo za što boriti. Dakle, biti budni, a ne spavati kad dode Prilika. Poznavajući razvoj zadnjih dvadesetak godina u Istri, s

vjerničke se, naše, perspektive da zaključiti kako smo bili jako uspavani. Da smo bili imalo budni, ne bi nam se bila smjela dogoditi situacija da nam istarski društveni i politički ambijent tako dugo, i tako isključivo, kreiraju politike i ljudi izrasli na starim protuhrvatskim, protujverskim i protudemokratskim korijenima. Da smo bili, i da smo, barem kao vjernici, budni ne bi nas se moglo s uspjehom dijeliti, nas koji stoljećima živimo u istom selu, koji smo isti rod, govorimo isti jezik, i sve drugo isto, na Hrvate i Istrjane. Jer se jedino tako uspijeva broj nas istarskih Hrvata smanjivati, a onda raste broj svih ostalih. Na toj ludoj podjeli neki su izgradili, i drže, političku vlast u Istri. Kratkoročno i dugoročno ona je protivna nama. Zašto? Pa uskoro, ako se to nastavi, naši će potomci živjeti *kao manjina*, nacionalna i katolička, u posve drugaćijem i ne nužno prijateljskom, istarskom vlasničkom, kulturnom, nacionalnom i vjerskom ambijentu. Ako smo budni, to još možemo sprječiti. Pruža nam se prilika da odbacimo takve politike koje rade protiv nas, našeg identiteta, a da podupremo one koje će odlučno stati na kraj takvim štetnim kretanjima i afirmirati naš kršćanski, hrvatsko-istarski i europski identitet. I najnovija globalna kretanja, sukobi i migracije, trebaju nas uputiti na shvaćanje važnosti jakog identitetskog okupljanja oko svojih domoljubnih, vjerskih i kulturnih određenja jer se tako smanjuje mogućnost unutrašnjih društvenih i političkih sukoba, čime se samo jača kolektivna otpornost prema raznim vanjskim ugrozama. Budimo stoga budni i napunimo svoje svjetiljke gorivom mudrosti. Vjernička bi Istra, više nego ikad, trebala odabrati svoju pravu, gotovo jedinu našu, Priliku.

Hrvatski istarski preporoditelji Franjo Fran Flego

Bio je aktivnim sudionikom političkoga života pa je nakon pobjede Hrvatsko-slovenske narodne stranke na izborima održanim 1887. g. postao prvim hrvatskim načelnikom buzetske općine. Njegovim dolaskom na mjesto načelnika u općinski ured uveden je hrvatski jezik. Godine 1890. ponovno je bio izabran na tu dužnost te će na njoj ostati do 1894. godine. S desetak godina stanke, na mjesto načelnika ponovno se vraća 1906. godine. U vrijeme njegova općinskoga mandata i mandata u mjesnome školskom vijeću zalagao se za otvaranje hrvatskih škola te za uvođenje hrvatskoga jezika kao uredovnoga u svakidašnjemu javnom djelovanju.

Franjo Fran Flego rođen je 17. ožujka 1852. u Štrpedu kraj Buzeta. Osnovnu naobrazbu stjecao je u buzetskoj talijanskoj osnovnoj školi, inače jedinoj osnovnoj školi u tome kraju. Opismenivši se, nakon dvije godine njezina pohađanja prekida naobrazbu te je nadalje stječe izvaninstitucionalno. Standardni hrvatski jezik usvojio je iščitavajući stranice preporodnoga lista *Naša sloga*. Smatra ga se pokretačem preporoditeljske hrvatske nacionalne i političke borbe istarskoga prostora.

Bio je aktivnim sudionikom političkoga života pa je nakon pobjede Hrvatsko-slovenske narodne stranke na izborima održanim 1887. g. postao prvim hrvatskim načelnikom buzetske općine. Njegovim dolaskom na mjesto načelnika u općinski ured uveden je hrvatski jezik. Godine 1890. ponovno je bio izabran na tu dužnost te će na njoj ostati do 1894. godine. S desetak godina stanke, na mjesto načelnika ponovno se vraća 1906. godine. U vrijeme njegova općinskoga mandata i mandata u mjesnom školskom vijeću zalagao se za otvaranje hrvatskih škola te za uvođenje hrvatskoga jezika kao uredovnoga u svakidašnjemu javnom djelovanju. Rezultat toga nastojanja jest uvođenje hrvatskoga jezika u općinski ured 1888. godine. Dvije godine kasnije Buzet je dobio hrvatsku pučku školu, za koju su Fleginom zaslugom podignute ne samo nova zgrada već i četiri zgrade za učitelje. S obzirom da je prema tadašnjemu upravno-administrativnome ustroju buzetska općina obuhvaćala i četiri porezne općine u Sloveniji, zalagao se i za tamošnje stanovništvo i njegove škole. Godine 1907. izgrađen je Narodni dom na Fontani, u koji je Flego pre-

mjestio općinski ured. Zbog toga čina bio je tužen od strane svojih političkih protivnika. Naime, premještanje sjedišta, po njima, išlo je u korist približavanja hrvatskome seoskom stanovništvu. Ne želeći popustiti svojim oponentima, posebno nakon odluke Upravnoga suda u Beču kojom se poništava odluka o preseljenju, Flego je podnio ostavku. Zastupnikom istarskoga Sabora na listi koparskoga kotara, zajedno s preporoditeljem Vjekoslavom Spinčićem, postaje na izborima 1889. godine. Ondje se izravno mogao založiti za rješavanje gorućih problema istarskoga seljaka, kao i, primjerice, za izgradnju prometne infrastrukture. Naime, Flego se tada nalazio na čelu Cestnoga odbora, pa je ukazivao na neplanskiju i neracionalnu gradnju cestovnih prometnica. Kao savjestan zastupnik, obilazio je cijeli koparski kotar, osobno ucravajući prometnice koje bi valjalo popraviti i izgraditi. Zalagao se i za pravednu raspodjelu poreza, kao i za svrhovito iskorištavanje istarskih šuma.

Tajnik i blagajnik Hrvatske čitaonice u Buzetu

Zanimljivo je da je svoja izvješća pisao hrvatskim jezikom te se njime služio i pri držanju saborskih govora, zbog čega je nerijetko dolazio u sukob s talijanskom većinom u Saboru. Uz navedeno, obavljao je i više drugih dužnosti, pa je tako upravljao Posujilnicom, s ciljem davanja zajmova istarskim hrvatskim seljacima kako bi se oslobodili gradskih lihvara; od 1890. bio je tajnik i blagajnik Hrvatske čitaonice u Buzetu, od 1894. predsjednik podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda u Štrpedu, a od 1903. g. bio je član Upravnoga odbora Gospodarske sveze za Istru. Bio je i višegodišnjim suradnikom *Naše slogue*. Osim toga, vodio je vlastitu prodavaonicu u Počekajima, u blizini željezničkoga kolodvora Buzet. Nakon smrti prve supruge 1891. godine, ostaje sam sa sedmero djece na brizi. Kći Milkia, rođena u tome braku, majka je istarskoga dirigenta i skladatelja Slavka Zlatića. Godine 1894. ponovno se vjenčao te je u tome braku dobio šestero djece. Nakon završetka Prvoga svjetskog rata nije posustao u rješavanju hrvatskih problema, već se nastojao vratiti u aktivnu politiku. Tako je bio član Narodnoga vijeća, kandidirajući se na izborima 1921. godine. Bojeći se njegove pobjede, talijanske fašističke snage izvele su neuspješan atentat na njega. Nastojeći ga svim silama sprječiti u političkome djelovanju, opljačkali su mu kuću te su ga čitavo vrijeme zlostavliali. Franjo Fran Flego preminuo je na Božić 1930. g. u Počekajima, a pokopan je na groblju Sv. Lovreč kraj Črnice.

PROSLAVA MAJKE BOŽJE OD KRUNICE U TRVIŽU

Ovogodišnja proslava trviške zaštitnice, Majke Božje od Krunice, Gospe od Ružarija, bila je posebno svećana. Vjernike Trviža na poziv župnika vlč. Ante Žufića pohodio je riječki nadbiskup i metropolit mons. dr. Ivan Devčić, a povod je uz sam blagdan bila i 100. obljetnica rođenja mons. Ante Sironića čija je rodna župa Trviž. Uz izraze dobrodošlice župnika Ante Žufića, Nadbiskupu se na dolasku u ime mnogobrojne obitelji iz roda mons. Ante Sironića nadahnutim riječima obratio Željko Selar:

Preuzvišeni Nadbiskupe, izuzetno sam počašćen što Vas u osobno ime, u ime svoje obitelji i rodbine, kao i svih župljana Trviža mogu najsrdaćnije pozdraviti u ovoj crkvi Blažene Djevice Marije od Krunice ovdje u Trvižu. Ovaj Vaš današnji susret s vjernicima Trviža nije slučajan već ima i konkretan povod. Prve nedjelje listopada župa Trviž slavi svoju nebesku zaštitnicu, Majku Božju od Krunice, svoju „Rožarovu“ slavi Bogorodicu koju mole da ih zagovara kod Nebeskoga Oca. Ove je godine razlog dodatnoga slavlja i 100. obljetnica rođenja mons. Ante

Sironića rođenog ovdje u Trvižu, a koji je svoj plodni svećenički život proveo u gradu koji teče, u Rijeci. Tu je ta poveznica Trviža i Rijeke, veza brojne trviške i istarske zajednice nastanjene u Rijeci. Toj hrvatskoj katoličkoj zajednici, u vjeri koju je svakodnevno i vrlo praktično živio, intelektualno promišljaio i duboko zahvaćao, izgrađujući i odgajajući obitelji kao temelje zdravoga društva, nemjerljiv je doprinos dao i mons. Ante Sironić, neumoran istraživač, hrvatski domoljub, izdanak hrvatske narodnjačke misli baštinjene od naših velikana na čelu s biskupom Jurjom Dobrilom. Stoga nam je posebno dragو što svojom nazоčnošću, preuzvišeni Nadbiskupe, odajete priznanje osobi mons. Ante Sironića povodom 100. obljetnice njegova rođenja. Uz zahvalu Bogu za ovaj naš susret u Trvižu, neka zvuk trviških zvona koja će se oglasiti i danas točno u podne bude zahvalna molitva Nebeskoj Majci i prisjećanje na mons. Antu Sironića i njegova Zvona u Riječkoj nadbiskupiji kojima je bio jedan od utemeljitelja i u kojima je britko pero prenosilo misli njegove plemenite duše.

Nadbiskup je u propovjedi pojasnio čitanja Svetog pisma te potom u kratkim crtama izložio značenje moljenja svete Krunice u obiteljima i njezina otajstva. Okupljene je potaknuo na molitvu za obitelj koja je najugroženija u današnje vrijeme

me te za uspjeh Sinode biskupa u Rimu. Osvrnuo se na dva Istrana koja su najviše utjecala na njegov život – mons. Josipa Pavlišića i mons. Antu Sironića, a propovijed je zaključio prepričavanjem nekoliko crtica iz brojnih knjiga mons. Sironića. Na kraju svete mise, član obitelji Sironić, koja se u velikom broju okupila na svetoj misi, uručio je nadbiskupu Devčiću dar – domaće vino i kolače, a potom je i župnik zahvalio nadbiskupu što je pohodio Trviž ovom prigodom. Liturgijsko pjevanje animirao je župni pjevački zbor, a na misi su posluživali brojni ministranti. Nakon mise uslijedilo je zajedničko druženje s vjernicima u „čitalnici“ župe.

Trviž je mjesto koje se prvi put spominje 1177. u buli pape Aleksandra III. izdane u Veneciji, kojom porečkom biskupu Petru potvrđuje sve njegove posjede u Istri, a župna crkva tada nosi naslov Blažene Djevice Marije od Svete Krunice. Sagrađena je 1897., a podignuta je na zemljištu braće Ivana, Antuna i Frane Sironića. U trobrodnoj župnoj crkvi na glavnom je oltaru pala s prikazom Blažene Djevice Marije od Svete Krunice, a na bočnim su oltarima prikazi Srca Isusova i sv. Josipa. Župa svoju zaštitnicu slavi nedjelju prije samog blagdana te se tada okupe brojni raseljeni iz Trviža. (Ž.M./www.ri-nadbiskupija.com)

TOTALITARNI REŽIMI I KATOLIČKA CRKVA

Uvod

Katolička Crkva u Istri u vrijeme komunizma (1945. – 1990.) – progoni i stradanja

U podlistku će se prikazati "hod po trnju" Katoličke Crkve u Istri u doba jugoslavenskog komunističkog režima (1945. – 1990.). Radi se o skoro pola stoljeća dugom razdoblju obilježenom državnom politikom "mrkve i batine" prema Crkvi, pri čemu je ovo prvo bilo izuzetak, a ono drugo pravilo. Vlast utemeljena na komunističkoj ideološkoj paradigmi, ni praktično ni teoretski, nije se mogla, a niti se htjela oslobođiti te paradigmе za koju je Katolička Crkva u Hrvatskoj dvostruko opasna. S jedne strane mjesna Crkva, kao ideološki „unutrašnji“ neprijatelj, u sprezi s Vatikanom s kojim je povezana i ovisna po naravi crkvenih stvari, postaje još opasnija. Na drugoj strani realizaciji plana potpune društvene kontrole, što je cilj svih totalitarnih režima, izmicala je ponajvećma Crkva, pa će to biti dodatan razlog za pojačane mjere kontrole, tj. represije i progon Crkve u tadašnjoj Hrvatskoj i Jugoslaviji.

Iako se u početku činilo da će režim blaže postupati prema Crkvi u Istri zbog povijesnih zasluga istarskog hrvatskog svećenstva, posebno Bože Milanovića, u diplomatsko-političkoj borbi za sjedinjenje Istre s maticom Hrvatskom, brzo je postalo jasno da od općeg trenda neće biti izuzeta ni Crkva u Istri, što je samom Milanoviću izrijekom rečeno u Zagrebu godine 1952.

U podlistku će se, poštujući uobičajene podjele u odnosima države prema Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj, opisati karakteristike

svakog od tih razdoblja te napraviti osvrt na istarske crkveno-vjerske i društveno-političke prilike. Naglasak će biti na mjerama koje vlast poduzima u cilju eliminiranja Crkve s društvene scene i tretmanu vjernika kao građana drugog reda.

Nasilje i zločin tijekom Krizme 1947. zoran su pokazatelj dokle je komunistički režim spremar ići u obračunu s Crkvom i vjerom, što je kod najvećega dijela hrvatskoga i slovenskoga svećenstva razbilo i posljednju iluziju o poštivanju proklamiranih načela o vjerskim slobodama. I prije „Krvave krizme“ u Lanišću svećenicima se prijetilo likvidacijom, uhodilo ih se uz pomoć ucijenjenih vjernika, biskupe, po nacionalnosti Talijane, otvoreno se optuživalo kao pristaše fašističkoga režima. Stvaranje državne politike prema Crkvi od slučaja do slučaja dovodilo je do dvostrukih, potpuno oprečnih mjera prema istoj stvari.

U razdoblju od prekida diplomatskih odnosa 1952. do 1960. nastavljaju se sudski procesi protiv „službenika svetoga“. Svećenici su, uz irentiste i informbiroovce, svrstani u prvu kategoriju neprijatelja „narodne vlasti“. Određena nastojanja u traženju *modusa vivendi* s Katoličkom Crkvom u razdoblju od 1960. do 1971. nisu uspjela eliminirati komunističko-boljševičku odrednicu u odnosu vlasti prema Crkvi – Crkva se načelno tolerirala, ali u praksi joj se na sve moguće načine želi ograničiti prostor djelovanja. Ta će karakteristika ostati konstanta, s određenim, ne i kvalitetnim, pomacima i promjenama u odnosu komunističkog režima prema Crkvi u Istri sve do njegova urušavanja godine 1990.

I u tim, za narod i Crkvu, olovnim vremenima, mučenička krv svećenika i laika bila je sjeme novih kršćana i zalog procvata svećeničkih zvanja.

Vlč. Ante Močibob proslavio 50 godina svećeništva

U nedjelju 11. listopada 2015. vlč. Ante Močibob proslavio je svoj zlatomisnički jubilej, 50 godina svećeništva. Svečano koncelebrirano misno slavlje zlatomisnik je u svojoj rodnoj župi Karojoba predvodio u koncelebraciji s kancelarom Biskupije preč. Sergijem Jelenićem i mjesnim župnikom vlč. Rudjem Koracom.

Slavlenik se na početku prigodne homilije prisjetio nekih zgoda iz bogoslovnih dana i početka svoje svećeničke službe, a u nastavku se osvrnuo na razne aktualnosti u Crkvi, stavivši naglasak, uz ostalo, u kontekstu nadolazeće Godine milosrđa, na različito viđenje Božjeg milosrđa u vrijeme njegova djetinjstva i danas. Homiliju je slavljenik završio drevnom molitvom bretonskih ribara: „Bože, pomozi mi. Moja je lađa tako malena, a more tako veliko.“ Plaketu uime Biskupije slavljeniku je predao kancelar preč. Sergije Jelenić, uputivši mu riječi zahvale za pedeset godina svećeničkog služenja. Uslijedio je prigodan govor i dar uime rodne župe. Na kraju se slavljeniku kao župnik domaćin, ali i kao kolega, obratio vlč. Rudi Koraca koji je ujedno izrekao i slavljenikov kratak životopis.

Vlč. Ante Močibob rođen je 14. 6. 1937. godine u Karojobi gdje je pohađao i osnovnu školu. Nakon gimnazije u Pazinu bogosloviju je pohađao u Pazinu, Zagrebu i Rimu gdje je i zaređen za svećenika 10. 10. 1965. godine. Po povratku iz Rima bio je župni vikar u Porečkoj župi od 1966. do 1968., a zatim župnik vikar u pulskoj katedralnoj župi. U rujnu 1971. premješten je u Župu sv. Agneze u Medulin, otkud je do 1989. upravljao i župom Pomer. Godine 2006. i 2007., za bolesti tadašnjeg župnika mons. Graha, upravljao je i župama Ližnjan i Šišan.

Od stranih jezika aktivno se služi njemačkim, francuskim i talijanskim. Bio je

više godina urednik vjerskog informativnog lista Ladonja, a još je uvijek urednik Kalendara Istarska Danica.

Slavljenik je na kraju uz zahvale rodbini i župljanim Karojobe posebno zahvalio Ivici Šuranu s kojim, kako je rekao, već više godina uspješno surađuje na ažuriranju župne internetske stranice Medulin.

U tom kontekstu treba spomenuti da je, slijedom te suradnje, vlč. Ante Močibob prvi zlatomisnik Porečke i Pulsko biskupije, a vjerojatno i nešto šire, čija je zlatna misa bila prenošena *streamingom on line* na župnoj stranici medulinske župe. (www.biskupija-porecko-pulska.hr)

CRTICE IZ ŽIVOTA ŽUPA STARI PAZIN I SVETA LUCIJA

Anđeli donijeli nove ministrantske haljinice

Na nedjeljnog misnom slavlju u Župi sv. Lucije na Pazinskom polju dana 23. kolovoza 2015. bilo je nešto drugačije nego inače. U prepunoj crkvi vlč. Željko Zec predvodi sv. misu, oko njega dvadesetak vjeronaučne djece svih uzrasta. Ispred oltara šest lijepo odjevenih ministranata okrenutih prema narodu, a ispred njih dolazi troje manje djece koja objašnjavaju situaciju. Djeca su nam poručila da su ih stariji mještani koji se savjesno brinu o održavanju crkve i okoliša potakli svojim primjerom da i oni stvore svijest o brizi za svoju crkvu. Kako su aktivni kod sudjelovanja u liturgijskim slavlјima, osjetili su potrebu zamjene dotrajalih ministrantskih haljinica. Kao što to obično biva, nedostajalo je finansijskih sredstava, ali ne i ideja, želje i volje. Sredinom svibnja na poziv naše župljanke Nataše Ladavac u goste nam je došla Jasmina Jerman, članica društva likovnih stvaratelja. Svoje umijeće slikanja podijelila je s našom djecom te ih uputila kako slikati u tehniци akril na platnu. Bili su to posebni i prošireni sati vjeronauka. Tema slikanja bili su anđeli na način kako ih djeca osjećaju i vide. Slike su se nakon toga vrlo brzo prodale, a kupovale su se kao prigodni pokloni za rođendane i obljetnice. Od dobivenih novaca sašiveno je pet novih ministrantskih haljinica čije su modele i veličinu djeca sama odabrala. Djeca su bila ponosna na svoje sudjelovanje i iskustvo kako djelovati u zajednici na dobrobit svih članova. Pokazali su nam da godine i uzrast nisu važni. Posebno se raduju da njihove slike s potpisom krase nečije sobe i stanove. A kako je bilo prilikom stvaranja ovih malih umjetničkih radova, mogli smo pogledati nakon sv. mise u parku ispred crkve gdje su "na sušilu", tj. na špagi bile prikvaćene kvačicama fotografije sudionika i nastanka radova te nekoliko slika. Nadajmo se da će ova djeca svojim ponašanjem, pobožnošću i revnošću biti drugima na poticaj kako se s poštovanjem odnositi jedni prema drugima, a osobito prema domu Gospodnjem, te da će u život ponijeti prave vrijednosti i lijepo uspomene iz djetinjstva.

Hodočašće na Trsat

U rano subotnje jutro 5. 9. 2015., uoči Male Gospe, organizirano je, kao i prethodnih godina, hodočašće na Trsat. Autobus sa šezdeset pet župljana Starog Pazina i Svete Lucije, predvođeni župnikom vlč. Željkom

Zecom, krenuo je put Trsata na tradicionalno hodočašće Istrana. Prije središnjeg misnog slavlja u 11,00 sati veči je broj hodočasnika pristupio sakramentu sv. ispovijedi kako bi dostoјno sudjelovali u euharistijskom slavlju. U perivoju Trsatskog svetišta slavlje je predvodio porečki i pulski biskup Dražen Kutleša, u zajedništvu s pedeset istarskih svećenika. Kao i prijašnjih godina i ove je godine bilo sedamdesetak hrabrih hodočasnika koji su se pješice uputili preko Učke. Među njima bio je i lijep broj naših župljana. Nakon mise ostali smo sa svojim mislima i osjećajima u krugu Trsatskog svetišta. Procesija oko oltara, posjet zavjetnoj kapeli i Križni put u prekrasnu parku samo su dio posebnog doživljaja. Zahvalni Majci Božjoj vratili smo se kućama, radosni i duhovno ispunjeni.

Župni piknik

U nedjelju 6. rujna obnovljena je jedna lijepa, ali pomalo zaboravljena tradicija, a to je okupljanje župljana i vjeronaučne djece na početku nove školske i vjeronaučne godine. Svetu misu u 16,00 sati predvodio je bivši župnik vlč. Milivoj Koren te potaknuo roditelje i djecu na važnost zajedničkog sudjelovanja u Euharistiji i životu župne zajednice. Nakon mise uživali smo u veselu druženju na kojem se okupilo preko dvjestotinjak župljana obiju župa. Vjeronaučna su djeca prisutne razveselila šaljivim recitacijama i igrokazom, a vrijedni su župljani pripremili hranu i piće za sve.

Obogaćeni druženjem uputili smo se kućama u večernjim satima priželjkujući sljedeći susret.

Pazinci opet u Ogulinu

Još nam je u živu sjećanju susret s Ogulincima za Josipovo ove godine, a evo nas

opet u Ogulinu. Povod je bio predstavljanje vrijedne knjige "ŽUPA SVETOGRADSKOG KRIŽA U OGULINU – LUMEN FIDEI", u kojoj je zabilježen i pastoralni rad našeg nadbiskupa Josipa Pavlišića koji je djelovao u župi Ogulin 10 godina kao biskup i župnik istovremeno. Krenuli smo 11. 9. 2015. kombijem (19 osoba), predvođeni našim župnikom vlč. Željkom Zecom, u ranim popodnevnim satima, da bismo u Ogulin stigli na sv. misno slavlje u 18,30 sati u prekrasnu crkvu Sv. Križa. Nakon završetka euharistijskog slavlja u crkvi je upriličeno predstavljanje spomenute knjige. Moderatorica Marija Magdić vrlo je umjeho predstavljala pojedinu poglavljja, uz pomoć suradnika koji su na knjizi radili puno dvije godine. Između pojedinih izlaganja program bi obogatila autorskim stihovima duhovnog sadržaja. Organizatori su se pobrinuli i za poseban vizualni doživljaj koji je ostavio poseban dojam. Naime, svuda po crkvi bilo je upaljeno na stotine malih lučica, na polukružnim stubama ispred glavnog oltara, po bočnim oltarima i uzduž cijelog kora svuda su treperila ta mala svjetla. Električno svjetlo bilo je prigušeno, a te male goruće svjećice kao da svaka od njih predstavlja po jednu dušu pokojnih svećenika koji su svoj život utkali u napredak života i vjere u župi Ogulin u proteklih 300 godina. Posebno iznenađenje bila je operna pjevačica Irena Preda iz Ljubljane, inače Ogulinka po majci. Irena je mlada primadona svjetskih pozornica koja nas je duboko dirnula svojim anđeoskim glasom. Na orguljama ju je pratilo poznati maestro Josip Magdić. Nakon predstavljanja srdačni Ogulinci pozvali su nas na bogat domjenak u Hotel Frankopan te smo se puni dojmova i novih saznanja vratili kućama poslije ponoći. (Mirjana Ferencić)

NOVE KNJIGE O JURJU DOBRILI

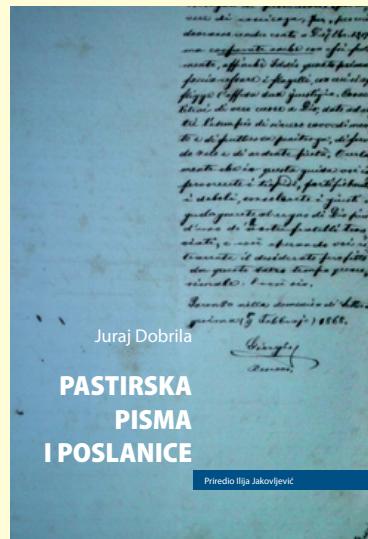
Mjesec studeni će za naše čitatelje biti izuzetno zanimljiv i bogat, posebice za one koji vole dobro štivo. U tisku su dvije vrlo zanimljive knjige koje obrađuju jednog od najvećih sinova Istre, dr. Jurja Dobrili.

Prva je u izdanju izdavačke kuće "Josip Turčinović" d.o.o. iz Pazina i nosi naslov "Pastirska pisma i poslanice" a priredio ju je, i uvodnu studiju napisao, vlč. Ilija Jakovljević.

Iz predgovora mons. Ivana Milovana, biskupa u miru, izdvajamo "Knjiga koju ste upravo otvorili sadrži poslanice biskupa Jurja Dobrile, kako iz njegova porečkog razdoblja (1858. – 1875.), tako i onoga tršćanskoga (1875. – 1882.), pisane bilo hrvatskim ili talijanskim jezikom. Poslanice su pastirska pisma koja su katolički biskupi pisali (u Dobrilino vrijeme redovito) vjernicima svoje biskupije, jednom godišnje u vremenu korizme te u nekim posebnim prigodama, važnima za život biskupije, tumačeći pritom katolički nauk o raznim temama i potičući vjernike na zauzet život po Evandelu. Priredivač si je dao truda prikupiti sve sačuvane Dobriline poslanice te je ovdje u Uvodu pojedinačno kratko predstavio pojedina od tih biskupskih pisama iznoseći njihovu tematiku, teološke naglaske i načine obraćanja kojima se Dobrila služio. Iz poslanica izvire lik učena i mudra te nadasve zauzeta pastira duša, koji u 19. st., stoljeću nagle sekularizacije i agresivnog liberalizma, vidi probleme s kojima se Crkva, htjela-ne htjela, mora suočavati, pa koristeći poslanice kao "medij" koji mu je bio dostupan, tumači istine vjere, upozorava, opominje, poziva, potiče, odgaja u vjeri."

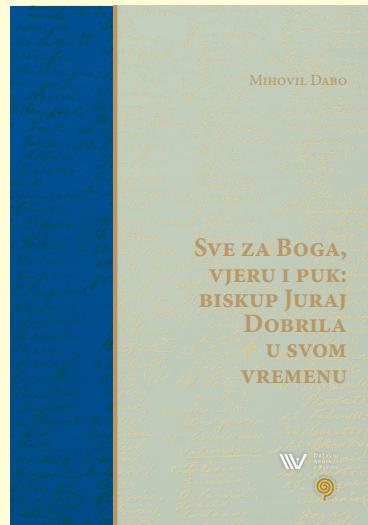
Druga knjiga, naslova "Sve za Boga, vjeru i puk: biskup Juraj Dobrila u svom vremenu", autora Mihovila Dabe a u izdanju Državnog arhiva u Pazinu. Izuzetno kvalitetna knjiga o biskupu Dobrili u kojoj će čitatelj naći mnoštvo novih i zanimljivih podataka o našem narodnjaku i velikanu. Recenzenti su Stipan Trogrić i Nevio Šetić a iz autorova predgovora zgodno je istaknuti "Istraživanje sam započeo u, pokazalo se, najzahtjevnijem arhivu, onom Porečko-pulske biskupije koji zbog nedovoljne sredenosti predstavlja nimalo lak izazov, a pitanje je bih li se uopće s početka snašao da me korisnim uputama i savjetima nije opskrbio istaknuti poznavatelj sačuvanoga arhivskoga gradiva u istarskim institucijama, Jakov Jelinčić. K tome, Stipan Trogrić nesebično mi je ustupio preslike dokumenata iz spomenutoga arhiva, koje je sakupio za potrebe vlastitih istraživanja. Nedugo nakon početka istraživanja, na mjesto arhivistkinje stupila je Branka Poropat, izuzetno susretljiva i stručna djelatnica zahvaljujući kojoj sam došao do svih dokumenata koji su mi se, na temelju kratkih opisa u urudžbenim zapisnicima, učinili relevantnima."

Autorima, priredivačima, nakladnicima i suradnicima koji su na knjigama radili možemo samo izraziti zahvalnost što su nas podarili ovako vrijednim štivom za predstojeće adventsko vrijeme. Knjige toplo preporučujemo svima kojima je u srcu ljubav prema zavičaju, domovini i našemu puku (David Ivić).

PASTIRSKA PISMA I POSLANICE

Priredio Ilija Jakovljević

TAJNE ŽIVOTA U DVOJE

Nakon rasprodanog prvog, izašlo je drugo izdanje knjige TAJNE ŽIVOTA U DVOJE čiji su autori Anna i Alberto Friso. Knjiga je izašla u izdanju nakladnika Novi svijet, Križevci, i Josip Turčinović d.o.o. Pazin. Naslov je izvornika: IN DUE, Cinque segreti per il benessere di coppia. Knjigu je prevela Đina Perkov. Knjiga se može nabaviti u prodavaonicama nakladnika Josip Turčinović d.o.o. Pazin u Puli, Poreču i Pazinu.

Ljubav se sastoji od altruizma, besplatnosti, služenja, bratstva, što prije ili kasnije dovodi do uzajamnosti. Iz Chiarine duhovne baštine (Chiara Lubich, začetnica Pokreta fokolara, 1920. – 2008.) izvukli smo pet tajni koje su doprinijele poboljšanju odnosa velikog broja obitelji na svim stranama svijeta i spasile bračne parove koji su bili na rubu ponora ili još dalje. (Iz predgovora autora)

**DOBRA RUKA
U spomen na vlč.Petra Pahovića
50 EURA
N.N.**

Anna i Alberto Friso
**TAJNE ŽIVOTA
U DVOJE**

passQ parola

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

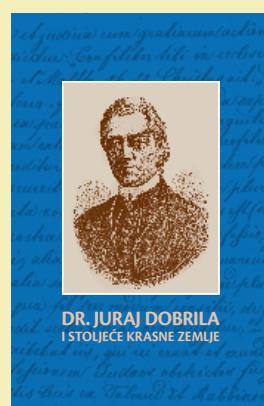
Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498

POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

DR. JURAJ DOBRILA
I STOLEĆE KRASNE ZEMLJE

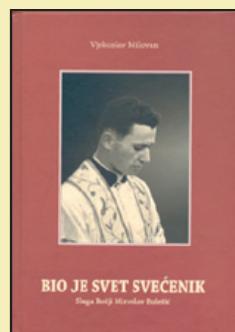
RENOZ BONETTI

Obitelj, vrelo zajedništva

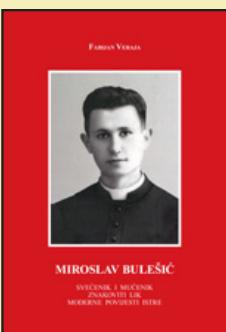
Nove kateheze o ženidbi i obitelji
Prefazione di don Sergio Nicollì

FOTO: VERA

A happy family of four.

BIO JE SVET SVEĆENIK
Svetoj Božji Miroslav Bulešić

MIROSLAV BULEŠIĆ
SVEĆENIK I MUČNIK
ZNANOSTI LIK
MODERNE POUZDANI DIRE

SLUŽA BOŽJI
MIROSLAV BULEŠIĆ
STUDIJE VIJERE

STOPAMA
MIROSLAVA BULEŠIĆA
Hrvatskički literar

fotocentar
DIGITAL FOTO - VIDEO STUDIO
PAZIN

KATOLIČKI KALENDAR

2016. Godina Božjeg milosrđa

SRPANJ	SVIBANJ	LIPANJ
P 1 Hugo, Tedros P 2 Alfrände, Sandra P 3 Eusebio, Agostino P 4 Blagovjevit, Istor, Strahinja P 5 Vinko, Ferenc, Vedran P 6 Čedric, Valer P 7 Ivan de la Salie, Rufin P 8 Donat, Valer P 9 Mihalj, Štefan P 10 3. VNZN, Ponos, Terezije P 11 Šimun, Petar U 12 Zenon, Juje P 13 Ida, Martin, papa, Agan P 14 Luka, Ivan, Franjo, Lovro P 15 Anastazija, Kresimirje P 16 Šime, Šime, Šime N 17 4. VNZN, Rudolf, Ante P 18 Eleuterije, Galacij, Apolije P 19 Ivan, Ivan, Ivan P 20 Šara, Čebula, Oda P 21 Anzelmo, Fortunat P 22 Čedomir, Štefan P 23 Juraj, Eustav, Butković P 24 Šime, Šime, Lovro P 25 Maria, Ward, Franjo P 26 Alida, Kredo, Zelko P 27 Lovro, Ivan, Šime P 28 Vlast, Peter, Chanel P 29 Katarina, Semka P 30 Pto 1. papa, Robert	P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Šime, Šime, Šime P 3 Petar, Šime P 4 Rofan, Čejko, Ado P 5 Uzaklaš, Josipa, Ivana P 6 Damjan, Flavia, Grgela P 7 Ivan, Šime, Šime P 8 Pahomije, Mirko U 9 Grga, Šime, Šime U 10 Gojska Trstika, Ivan, Muz U 11 Šime, Šime, Šime U 12 Leopold, Mandži, Parkarecje U 13 Ida, Matija, Šime U 14 Maria, zocički, Matija U 15 DUHOV, Sofija, Denisa U 16 Šime, Šime, Šime U 17 Paskat, Željka, Vater U 18 Ivan, Šime, Šime U 19 Ivan, Šime, Šime U 20 Naum, Chor, Šime P 21 Bernardo, Šenški P 22 P. P. TRSTIĆU, Jeana Cane P 23 Peregrin, Željko U 24 Šime, Šime, Šime P 25 Beda, Česni, Grigor VIII. P 26 Augustin, Kremec, Volje P 27 Augustin, Kremec, Volje P 28 Geman, Emili, Velimir N 29 Šime, Šime, Šime P 30 Ivana, Adika, Gabo P 31 Potoč, BOJM, Kancjan	P 1 Josip, Šime, Šime C 2 Merkl, Petar C 3 Šime, Šime, Šime C 4 Šime, Šime, Šime C 5 Šime, Šime, Šime C 6 Šime, Šime, Šime C 7 Šime, Šime, Šime C 8 Šime, Šime, Šime C 9 Šime, Šime, Šime C 10 Margareta, Beatrix C 11 Šime, Šime, Šime C 12 Šime, Šime, Šime C 13 Artur, Petar C 14 Šime, Šime, Šime C 15 Šime, Šime, Šime C 16 Šime, Šime, Šime C 17 Krunica, Julija C 18 Šime, Šime, Šime C 19 Šime, Šime, Šime C 20 Šime, Šime, Šime C 21 Šime, Šime, Šime C 22 Šime, Šime, Šime C 23 Šime, Šime, Šime C 24 Šime, Šime, Šime C 25 Šime, Šime, Šime C 26 Šime, Šime, Šime C 27 Šime, Šime, Šime C 28 Šime, Šime, Šime C 29 Šime, Šime, Šime C 30 Šime, Šime, Šime

Ukrasne
Colours Renzo, Renzo

SRPANJ	SVIBANJ	LIPANJ
P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime	P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime	P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime

SRPANJ	SVIBANJ	LIPANJ
P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime	P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime	P 1 Ivan, Gabrijel P 2 Merkl, Petar P 3 Šime, Šime, Šime P 4 Šime, Šime, Šime P 5 Šime, Šime, Šime P 6 Norbert, Dejan, Robert P 7 Venerand, Robert P 8 Šime, Šime, Šime P 9 Eman, Ranko, Dijana P 10 Margareta, Beatrix P 11 Šime, Šime, Šime P 12 Šime, Šime, Šime P 13 Artur, Petar P 14 Šime, Šime, Šime P 15 Šime, Šime, Šime P 16 Šime, Šime, Šime P 17 Krunica, Julija P 18 Šime, Šime, Šime P 19 Šime, Šime, Šime P 20 Šime, Šime, Šime P 21 Šime, Šime, Šime P 22 Šime, Šime, Šime P 23 Šime, Šime, Šime P 24 Šime, Šime, Šime P 25 Šime, Šime, Šime P 26 Šime, Šime, Šime P 27 Šime, Šime, Šime P 28 Šime, Šime, Šime P 29 Šime, Šime, Šime P 30 Šime, Šime, Šime

Radio Alstra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:04

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evanđelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioalstra.hr